

Moje školní léta

*Motto: Uvnitř jsme pořád stejně staří
(Gertrude Steinová 1874-1946)*

*Věnuji tyto vzpomínky všem spolužačkám a spolužákům, jakož i všem
naším učitelkám a učitelům ze ZDŠ v Mladých Bukách*

*Napsal Zdeněk Šedivý na základě vzpomínek vlastních
a vzpomínek dalších pamětníků, zejména Aničky Minaříkové,
Vládi Víta, Pavla Jánského a Franty Vondrysky*

Místo úvodu

V červnu 2020 uplyne 50 let od doby, kdy jsem spolu se svými spolužáky opustil školu v Mladých Bukách. Povšimněte si, že úmyslně nepíši, zda padesát let je doba dlouhá či krátká. Čas totiž vnímáme relativně a existuje pro to jednoduché vysvětlení. Například v deseti letech je jeden rok desetina našeho dosavadního života, tedy doba relativně dlouhá a významná. V šedesáti letech je rok „pouze“ jednou šedesátinou našeho života. Mimo jiné i proto se s přibývajícím věkem lidem zdá, jak všechno rychle ubíhá. Po každém srazu říkám, že jsme omládli o rok. A pokud se budeme i nadále scházet každoročně, nezestárneme!

Nedávno jsem se dočetl, že existuje reminiscenční terapie, česky řečeno léčení vzpomínkami. Jako pomůcky se využívá sepisování či prohlížení rodokmenů, knih života, kronik, deníků a fotografií. Já tuto léčbu nevědomky podstupuji již osm roků a chci v ní neustále pokračovat. Přinesla již mnoho radosti nejenom mně, ale i mým příbuzným, stejně tak jako kamarádům a známým. Chci tu radost přinést i čtenářům těchto vzpomínek. Jistě si přitom sami vzpomenou na další události, které zde nejsou uvedeny, ať již proto, že jsem u nich nebyl, nebo jsem je zapomněl, nebo prostě proto, že jsem je nepovažoval za tolik důležité.

Nevím, jestli tomu budete věřit, protože jsem byl většinou školní docházky to, čemu se říká premiant. Ale těch deset měsíců školní docházky se mi vždy neuvěřitelně táhlo a dva měsíce prázdnin utekly jako voda. I to je pádný důkaz relativity času. Do školy jsem se těšil až později na střední a vysoké škole, protože tam jsem spolužáky a spolužačky přes prázdniny většinou neviděl. Ale v Mladých Bukách to bylo jiné, tam jsem se s většinou spolužáků občas potkával a s některými jsme trávili společně chvíle, především na koupališti v Sejfech, na fotbalovém hřišti, na „kopečcích“ a na zahradě u Vítů.

Nejdříve se chci se pokusit přiblížit čtenáři, atmosféru šedesátých let, ve kterých jsem základní školu navštěvoval. Nechci ta léta idealizovat, ale ono se opravdu od počátku šedesátých let ve společnosti pomalu oteplovalo a systém se zlidšťoval. Myslím si, že pro vykreslení atmosféry těch let je důležité i to, jak tehdy spolu lidé hovořili, tedy jak spolu, jak se dnes občas učeně říká, komunikovali.

Mám na mysli popovídání se sousedy na prahu dveří, na lavičce či u nich v bytě. Mám na mysli drbání ženských ve frontě u řezníka, tlachání chlapů v hospodě, povídání nás pánů kluků na hřišti, když jsme si udělali přestávku při kopané. Prostě

cokoliv dalšího, co vás napadne. Dnes vidím, že se vše výše uvedené, nejdříve „díky“ televizi, pak internetu, mobilům, laptopům, notebookům a dalším elektronickým přístrojům, opravdu ztenčilo. Doufám, že ze mne nemluví staromilec. Také já rád využívám těchto vymožeností, a to jak v práci, tak i doma, ale osobní kontakt z očí do očí nelze ničím nahradit. Když se dočtu, že dvaatřicetiletý muž má na Facebooku 32 „přátel“, ale jinak je sám, a proto vyhledal pomoc psychologa, nevím, jestli mám plakat, nebo se smát.

V mých raných vzpomínkách je ještě vlečka do továrny, která vedla kousek od našeho domu, kde jsme v parném létě běhali jenom v trenkách a když jela parní lokomotiva s připojenými nákladními vagóny, volali jsme na strojvůdce, ať nás pokropí hadicí, což také neprodleně udělal. Pak vlečku zrušili a zbyla z ní celkem nevyužitá cesta a val, osázený stromy a keři, kterému jsme říkali kopečky. To bylo jedno z center našich her po celý rok. A kousek za kopečky byla školka a obecná škola. Měl jsem to až do jedenácti let do školy pouze 100 metrů.

Od dětství jsem nejenom já, ale asi většina mých vrstevníků, žili pod dojmem toho, že to v Mladých Bukách vypadalo vždy stejně, všude samý Čech a občas nějaký Němec. Ano, ten výraz „pod dojmem“ je výstižnější než „byli jsme přesvědčeni“, protože jsme o tom nepřemýšleli. Ale přeci jenom jsme měli spolužáky nebo spolužačky s německými křestními jmény a příjmeními a znali jsme starší lidi, kteří česky uměli málo nebo se znatelným přízvukem. Většinou šlo buď o manželské páry, kde byl jeden české a druhý německé národnosti, nebo šlo o antifašisty, popřípadě o nepostradatelné odborníky. Brali jsme to normálně, ale přeci jenom... Pamatuji se, jak můj kamarád Vláďa Vít řekl spolužačce Valině (Waltraud) Grundmanové, že je Němkyně, za což dostal poznámku. Protože však Vláďův otec byl středoškolským profesorem němčiny, latiny a dějepisu, měl doma Slovník spisovného českého jazyka. V něm otec našel, že spisovným byl tehdy tvar jak Němka, tak i Němkyně a paní učitelka, tehdy asi soudružka učitelka svoji poznámku po omluvě Vládi Valině odvolala.

A odkud přišli noví obyvatelé do Mladých Buků? Většinou z Úpice, která již nebyla v Sudetech a byly zde také textilní továrny. Hlavy rodin tak mohli prozkoumat na místě situaci, zařídit koupi volného domku či pronájem bytu. Přišel jsem na to, když moje kroky začaly směřovat do Úpice a na místním hřbitově jsem objevoval jména, která jsem znal z Mladých Buků. V lednu 2019 jsem byl na očním vyšetření, sestřička mi nakapala do očí atropin a musel jsem pak sedět v čekárně asi půl hodiny se zavřenýma očima. V tom si vedle mne sedl, dle řeči starší manželský pár a poté jsem uslyšel, jak sestřička vyzvala pána: „Pane Vosmek, pojdte dál“.

Protože jsem opravdu, ale opravdu, neměl co dělat, dal jsem se s paní a posléze také s pánem do řeči a zjistil jsem, že jsou příbuzní s Vosmekovými v Bukách. Pán znal také rodiny Kutíkových, Kadrmasů a Burýšků.

Domnívám se, že dějiště mého vzpomínání jsem popsal dostatečně, vrhněme se tedy hned do školy. Předem se omlouvám, že vše nepůjde vždy chronologicky, ale někdy také po tématech, jak se mi budou řadit v hlavě. Zároveň chci zdůraznit, že je to ryze můj subjektivní pohled. V Historiích a Kronikách mých předků, které jsem doposud sepsal vždy zdůrazňuji, že nechci nikoho soudit ani odsuzovat. Platí to i v případě těchto vzpomínek. Všichni ale dobře víme, že lidé z masa, krve a kostí se v životě nechovají vždy jako Foglarovi hoši od Bobří řeky. To samozřejmě platilo jak pro nás žáky, tak i pro naše učitele. Takže, pokud se budou mé vzpomínky odlišovat od vzpomínek čtenáře, nebo se někoho mé vzpomínky dotknou, je mi to upřímně líto, ale to je vše, co s tím mohu udělat.

Obecná škola neboli první až pátý ročník ZDŠ

Poprvé jsem se svými vrstevníky malou školičku navštívil 27. ledna 1961. Byl pátek a konal se zápis do první třídy. Proč si to pamatuji? Protože paní učitelka Marie (Márinka) Brzková mně, když viděla mé datum narození, gratulovala k šestým narozeninám. Ale ten pravý začátek byl až v pondělí 4. září, kdy bylo šest let již také Aleši Kutíkovi, narozenému 3. září. Po slavnostním zahájení před školou nás ještě rodiče dovedli do třídy a pak již jsme byli s paní učitelkou sami. Tedy, abych pravdu řekl, s Mirkem Semerákem musel být v prvních dnech v lavici tatínek, což jsem jako absolvent jeslí a školky absolutně nechápal. Já jsem seděl v poslední lavici s Janou Dvořákovou, protože jsme v té době byli ve třídě nejvyšší. Nevím, jak dlouho nám to v zadní lavici vydrželo, než nás rozsadili. Ona mě poštuchovala a já ji za to tahal za copy. Už se jí bohužel nemohu omluvit... V roce 1960 náš stát dostal novou ústavu a nový název s jedním S uprostřed. Proč o tom píšete? Protože pro naše rodiče to mělo finanční efekt. Byli jsme první prováci, kteří dostali školní pomůcky zdarma.

Mé vzpomínky na první a druhou třídu mi splývají dohromady, proto o školních rocích 1961-2 a 1962-3 píšete dohromady. Pamatuji si, že na Den dětí různé třídy představovaly děti různých ras a národů. Naše třída představovala černochoy. Byli jsme naviksování krémem a tancovali jsme jakýsi domorodý tanec při pochodu celou asfaltkou až ke hřišti. Asfaltka jsme říkali silnici od Lenky ke hřišti, protože hlavní silnice přes Buky byla vydlážděná a ostatní cesty byly prašné. Já, protože jsem byl nejenom nejvyšší, ale i nejsilnější, jsem představoval náčelníka. Tančil jsem

uprostřed skupinky „černochoů a černošek“ s oštěpem, který mě udělal táta z klacku, jehož špičku zabalil do staniolu.

V zimě proběhli lyžařské závody na vleku. Já jsem se poprvé a také naposledy v životě umístil na krásném druhém místě. První byl Jirka Svoboda, který však byl o třídu výš, Ivo Dvořáček byl třetí, což nesl se značnou nelibostí. Trať byla lehká, takový obřák s pár brankami od lesíčku k muldě. Moje váha mi dodala „rychlost“ a vše rozhodla. Můj elegantní styl i Ivovu rozladěnost na stupních vítězů můžete vidět na následujících fotografiích.

Já jsem však byl za to druhé místo potrestán tím, že jsem postoupil do okresního přeboru, který se jel v Peci pod Sněžkou na Javoru, tehdy se říkalo na Labuti. Vyjel jsem nahoru, podíval jsem se z kopce, pak jsem sundal lyže a pomalu jsem sešel dolů k cíli. Ten den prohráli naši hokejisté se sbornou komandou na MS ve Stockholmu. V cíli měl někdo puštěné tranzistorové rádio a poslouchali jsme rozhlasový přenos. Dohledal jsem si, že to bylo 14. března 1963. Když už jsem u toho lyžování, závodník na rozdíl od Ivoše opravdu ze mě nikdy nebyl, ale naučil jsem se v Bukách díky Ivanovi Hraběti lyžovat, řekněme správně a stylově, takže jsem si později na vysoké škole udělal kurz instruktora a dvakrát jsem s jednou pražskou základní školou vyjel na lyžařský výcvik do Krušných hor.

Mimoškolní aktivity zahrnovaly také naše pěvecká a recitační vystoupení na různých besídkách a na různých schůzích, většinou v Lence. Pamatuji si ale, že jsme vystupovali také na výroční schůzi zemědělců v hospodě U Smutných, což byla později restaurace U Labužníka. V hospodě bylo zařízení, které pamatovalo první republiku, dřevěná podlaha vrzala, ale mělo to své kouzlo. Recitace a zpěv, to byla výsada děvčat, já jsem byl mezi chlapci bílá vrána, protože jsem mohl s děvčaty zpívat jako jediný. Na důkaz, že si nevymýšlím, přikládám fotografii.

Pro jistotu i popisek: zleva Karina Markelová, Květa Burýšková, Zdeněk Šedivý, Anička Plocová, Marta Zábojníková a Helena Jarkovská. Pěvecký sbor řídí paní učitelka Marie Brzková.

Hráli jsme také divadlo, no spíše scénku o tom, jak se rozstonal mraveneček a hned to věděla celá obora. Hlavní roli mravenečka hrál Pavlík Jánský, mě zavolali jako doktora.

Moje vzpomínky na paní učitelku Brzkovou jsou po těch letech zastřeny mlhou, ale vím jistě, že se o nás starala skoro jako o vlastní děti. Ještě jedna věc mi dodneška utkvěla v paměti. Vysvětlovala nám, jak si něco zapamatovat pomocí takzvané mnemotechnické pomůcky. Tehdy ona se svým manželem, a i někteří z našich rodičů navštěvovali taneční pro manželské páry, které se konaly v Závodním klubu. Vypravovala, jak si nemohla zapamatovat název nového, tenkrát moderního latinskoamerického tance bossanova. Tak si řekla bosá noha a tu bosou nohu si vybavila a název tance se jí pak také vybavil. Na následující fotografii jsme celá třída i s hrdou paní učitelkou.

Levá řada: Petr Brych, Marta Zábojníková, Zdeněk Dufek, Maruška Urbánková, Mirek Semerák, Milan Prokop, Valina Grundmanová, Karina Markelová, Květa Burýšková, Vláďa Vít, Jirka Hejna, Ivan Poláček

Pravá řada: Jarda Šmejda, Helena Jarkovská, Pepík Jirkovský, Pavel Jánský, Aleš Kutík, Líba Němcová, Adéla Janková, Ivo Dvořáček, Láďa Láska, Blanka Šubrová, Zdeněk Šedivý, Jana Dvořáková

Ve škole nebo na hřišti u školy, které bylo posypané ostrým drobným šterkem, což znamenalo, že v případě pádu zanechal stopy na těle, jsme trávili kromě vyučování také další hodiny, protože v nižších ročnících většina z nás chodila do školní družiny, kde se o nás staraly paní Dlabalová a Vítová. Ta byla z Trutnova a s rodinou Vládi Víta neměla bohudík nic společného. Píšu to proto, že si dodneška pamatuji, jak mě seřezala ramínkem na šaty, ani nevím za co. Můj táta, když jsem si kdykoliv předtím i potom stěžoval na učitele, podpořil vždy jejich autoritu a nešel si do školy stěžovat, jak je jeho synáčkovi ubližováno. Ale tentokrát do té školy zašel a od plic si s ní promluvil Večer doma totiž naši viděli na mých nohách červené pruhy a ptali se mně, kde jsem k nim přišel. Ale celkově na družinu, tedy zejména na paní Dlabalovou, vzpomínám jenom v dobrém. Venku jsme hráli vybíjenou nebo skákali přes dlouhé švihadlo, které vždy dva roztáčeli a uvnitř postupně skákali nebo probíhali ostatní. Chodili jsme také na vycházky do krásného okolí naší obce. Ve školní družině, když bylo špatné počasí, jsme hráli na „peška“, kdy vždycky bylo o jednu židli méně než bylo hráčů. Také se na pokračování četla nahlas nějaká kniha, nejdřív učitelka, později i ti, kteří uměli dobře číst. Dělali jsme i sádrové obrázky dle obrazů Josefa Čapka. Určitě jsme se nikdy v družině nenudili.

Poté, co se po ukončení druhé třídy rodina Brzků odstěhovala do Jasenné, skončilo naše období nevinného dětství. Ano, já to tak cítím, protože pak nastaly jiné časy, přišly jiné učitelky a také my jsme byli jiní. Po prázdninách jsme ve třetí třídě dostali novou učitelku. Jmenovala se Zbudilová a my jsme poměrně brzy instinktivně vycítili, že je nějaká divná. Ti největší sígři začali zlobit a dostali se do skříně s pomůckami a odtamtud brali, co se jim hodilo. Ono bylo na pováženou, když se Vláda Vít omluvil ze sobotního vyučování, protože k nim přijede na návštěvu strýček, prezident Antonín Novotný, a ona ho ochotně uvolnila. Kázeň upadala a když jsme zjistili, že si do našich ručníků, které visely vepředu, utírá svoje akné, pojali jsme plán, napíchat do těch ručníků špendlíky. Nevím, zdali jsme ho realizovali... Poté i rodiče cítili, že se cosi děje, když po skončení rodičovského sdružení si paní učitelka Zbudilová ustlala na katedře. Nechci vyvolat dojem, že to bylo jako ve Svěrákově Obecné škole, ale určité rysy to mělo. A tak se jednoho dne místo paní učitelky Zbudilové, která si šla léčit nemocné nervy, objevila jako záskok paní učitelka Rezková. Byla již důchodkyně, ale byla přísná a ve třídě za chvíli zavládl pořádek, že ani největší uličníci nešpítali.

Ještě do pololetí nás převzala nová, mladá, hezká a perspektivní učitelka, Jana Marelová. Vždyť byla sestřenicí herečky Carmen Majerové. Ta nasadila úplně jiné metody, podle mě dobré. Využila totiž přirozené soutěživosti dětí a vlastně lidí všech věkových kategorií obecně. Rozdělila nás do čtyř družstev, přitom v každém

byli vždy žáci s dobrým i horším prospěchem. Na nástěnku vzadu umístila čtyři rakety různých barev a hrací pole, jako ve hrách, kde se hází kostkou. Každé družstvo získávalo plusové nebo minusové body za známky, pochvaly a případné poznámky jeho členů. Takže jsme každodenně viděli, kde se naše raketa nachází. Také jsme byli motivováni k tomu, aby ti s lepším prospěchem doučovali spolužáky z družstva, kteří měli známky horší, nebo nerozuměli látce. A protože byla paní učitelka perspektivní, začala dálkově studovat a my jsme tak měli každé pondělí volno, tedy modré pondělí jako zedníci. Já jsem pondělky trávil buď u babiček ve Dvoře Králové, nebo ve čtvrté třídě již i v Bukách. Pamatuji se na příhodu, kdy při jarním tání jsme ve volném pondělí byli u železniční trati a pouštěli dřevěné lodě v prudké vodě a ty jsme pak bombardovali kameny ze železničního náspu, V tom se tam objevil železničář, který prováděl kontrolu tratě a hned na nás, ať mu řekneme svá jména, a že nás oznámí do školy. Jména jsme mu řekli, ale jenom vymyšlená. Účastníky si nepamatuji, jistě však vím, že tam se mnou byl ještě Aleš Kutík. Když jsem tak paní učitelku pochválil, tady máte i fotku celé třetí třídy.

Popis nepřipojuji, pouze zde již chybí Láďa Láska, protože se Láskovi odstěhovali, ale přibyla Jana Janoušková – sedí jako puťka třetí zleva. Později jsme poznali, že Jana žádná puťka není, bylo ji vždy všude vidět a slyšet, což myslím jenom v tom nejlepším slova smyslu.

Ve vyšších ročnících nám učitelky a učitelé říkali, že nás paní učitelka Marelová zkazila. To zejména, když jsme se při prověrkách ptali, zdali to bude na známky.

Ona totiž někdy řekla, že je to „jenom“ na body pro družstvo. Soutěživost se projevovala i ve sběru papíru, železa a léčivých bylin. Dnes poznám jenom březové listí a o kontryhelu jenom tuším, jak vypadá. Březové listí jsme měli sice sbírat lístek po lístku, aby na větvi vždy nějaké listy zůstaly, ale my jsme to drhli odshora dolů. Pak jsme to doma sušili, většinou na půdě. Moc nás to nebavilo. Ale ve sběru odpadových surovin jsme zabodovali. Já nevím, jak si pamatujete mého tátu, ale to byl vždy člověk, který myslel a jednal ve velkém. Tehdy byl ředitelem Textlenu v Rudníku. Starý šrot, který nechal odvézt z kopřiv vedle fabriky, nechal napsat na naši třídu. A tak jsme v tom roce zvítězili ve sběru železného šrotu nejen jako třída, ale mám dojem, že i celá škola.

Touto fotografií jsme se rázem ocitli ve třídě čtvrté a vidíme další změny. Nemám tím na mysli, že nás Anička Plocová přerostla a začaly se jí ukazovat druhotné pohlavní znaky. Odstěhovala se Blanka Šubrová a objevili se noví spolužáci, kteří se přistěhovali s rodiči do nově postavené bytovky kousek od měšťanské školy. Za Blanku tu rázem byla nová hvězda Jana Pazderová a jako posila Jirka Čuba, který v lumpačení, jak je poznat z fotografie, nezaostal za dalšími výtečníky.

Staré české přísloví však praví: „Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne“. Tím však nemyslím Jirku, ale naši paní učitelku. Zjistilo se totiž, že do školy v Hradci Králové chodila jako chytrá horákyň, konec konců, byla z Horního Maršova. Do školy tedy chodila nechodila. Tak skončila, alespoň v Mladých Bukách, její pedagogická kariéra.

Když jsme u těch mimořádných událostí, také se pamatuji na krádež stokoruny. Byla odcizena některé z učitelek. Jméno postižené učitelky si nepamatuji, ale pamatuji si, jak paní učitelka plakala. Ona stokoruna při tehdejších výdělcích 800 až 1600 Kčs (korun československých) byla poměrně vysoká částka. Ještě, že pachatelé byli nejenom bezcharakterní, ale i debilní a díky tomu byli oba dva odhaleni. Stokorunu si rozdělili spravedlivě tak, že ji přetrhli vejpůl a každý se svým dílem lupu šel do konzumu nakupovat.

Ta doba byla také charakteristická zájmem o Indiány a divoký Západ. Přesněji řečeno o náčelníka Apačů Vinnetoua a jeho bílého přítele Old Shatterhanda. Byl to takový fenomén, že si zaslouží, aby oba dva ozdobili mé vyprávění.

Jasně si pamatuji, jak jde dlouhý a rozjařený dav dětí a mládeže z mladobuckého kina, které bylo ve stejné budově, jako restaurace U Havla (to byl úplně jiný Havel než pozdější prezident, ale vztah k alkoholu měl také pozitivní). Právě totiž skončilo promítání filmu Poklad na Stříbrném jezeře. To byl první film z dlouhé série, která poté následovala. Od toho dne se doma vyráběly tomahavky, dýky a pistole, našívali se trásně na oděv, sbíraly se fotky, na filmy o našich hrdinech se

chodilo vícekrát a někteří jedinci, jako například Vláďa Vít, si pamatovali monology či dialogy z těchto filmů, některé i v řeči Indiánů.

Samozřejmě i já, spolu s kamarády, jsme zcela propadli hře na naše hrdiny. Vláďa, Ivo a já jsme oškubali mrtvou slepici, kterou jeho děda nechal viset za domem, aby jí později odborně oškubal. My jsme to udělali neodborně za něj, abychom měli peří na čelenky. Nezapomenu, jak nás rozlícený děda honil po poli. Copak to, všichni tři jsme utekli, ale Ivo se přece jenom musel do večera vrátit domů... Spolu jsme všichni tři po vzoru našich hrdinů stvrdili své přátelství jako pokrevní bratři. Úmluvu o tom jsme zabalili do igelitu a zakopali do země, bohužel blízko vody, a tak když jsme ji po čase s Vláďou zase vykopali, byla promočená a téměř nečitelná. Naše pokrevní bratrství však také nevydrželo zkoušku. Pořád jsme se nemohli dohodnout kdo bude kdo, když hlavní hrdinové byli dva a my byli tři. A tak se Ivo, samozřejmě že jenom načas, trhnul. Ale nejenom to, jak to bývá, našel si nové kamarády a spojence. Ti se usnesli, že Vláďa a já jsme zralí na pupendo. Když jsme se po obědě vraceli ze školní jídelny, přepadli nás poblíž velkého kopce siláže. Sotva započali s exekucí, objevil se tam jako bůh pomsty pan Čuba na rikše a mstitele rozehnal. Jirkovi pohrozil: „Počkej doma“ a ostatním řekl, ať jsou rádi, že to neoznámí ve škole. Pořádně ani nevím, co je tehdy na nás štválo a snad to nevěděli ani oni sami. Možná že to byla jenom hra na Indiány. Faktem je, že se všemi jsme později zase kamarádili, já s Jirkou docela intenzivně, ale o tom až později.

Po prázdninách nás čekala pátá třída. Jak jsem již předeslal v úvodu, ke školním létům patřily neodmyslitelně prázdniny, které byly těmi nejhezčími dvěma měsíci v roce. Já jsem je na prvním stupni trávil zhruba následovně. Tři týdny na pionýrském táboře s dětmi ze všech textlenských fabrik, třikrát v Borku u Miletína a dvakrát poblíž vodní nádrže Hamry u Hlinska. V první třídě se mi tam občas zastesklo, ale pak se mi tam vždy líbilo. Další díl prázdnin představovala dvoutýdenní dovolená s rodiči, při které jsem poznal hodně míst v Československu. Tehdy jsem si to ani neuvědomoval, ale díky tomu, že jsme měli auto, to byl určitě nadstandard. V průběhu školních let jsme byli na různých místech v Čechách, na Moravě, na Slovensku, jednou v NDR, většinou v pronajaté chatce nebo v zotavovně. Koupání a slunění však nebylo naší jedinou aktivitou, takže jsem poznal i různá města, hrady, zámky a muzea. Pak následoval pobyt u rodičů mamky či taťky, kteří oboje bydleli poblíž sebe ve Dvoře Králové nad Labem, takže jsem si mohl vybrat u koho budu spát nebo kam půjdu na oběd. Od čtvrté třídy jsem mohl část prázdnin trávit i sám doma a na obědy chodit do Lenky, kde bylo jídlo lepší než ve školní jídelně. Na ty dny strávené doma vzpomínám také rád, přestože jsem byl

ranní ptáče, a tak jsem musel až do deseti hodin jezdit na kole po Bukách, nebo trénovat kopací techniku s míčem o vrata naší garáže. Pak už Vláďa nebo Aleš vstali a mohli jsme si začít užívat prázdniny, většinou na koupališti, na zahradě u Vítů nebo na fotbalovém hřišti.

Předchozí odstavec jsem skončil na fotbalovém hřišti, a tak na něm ještě zůstaneme. V roce 2019 slavil mladobucký fotbal svoje sedmdesátiny. A já jsem s pomocí několika dalších fotbalistů dal dohromady článek, který pak pod názvem Počátky mládežnické kopané v Mladých Bukách vyšel v eMBěčku z července 2019, zejména díky mé literární agentce Aničce Minaříkové. Určitě to sem patří, protože to byla důležitá část našeho života, a jak vidíte z fotografie mužstva žáků, bylo ze třinácti hráčů celkem sedm z našich dvou osmých tříd.

Přiložená fotografie je ze sezóny 1968-69 a zachycuje většinou již druhou, mladší generaci, která hrála okresní přebor žáků po odchodu těch, kteří v Mladých Bukách jako žáci začínali. Nahoře zleva: trenér Zdeněk Šedivý, Slávek Ševčuk, Jíra Minařík, Láďa Mrkvička, Zdeněk Šedivý, Olda Melichar, Petr Brych, Dole zleva: Tonda Brhel, Olda Dohnal, Břeťa Souček, Pavel Štefko, Milan Prokop, Aleš Kutík, Vašek Jirkovský.

A teď tedy honem na hřiště! Někdy v roce 1965, kdy se hřiště na kopanou ještě nacházelo jinde (blíže Kalné Vody), ale již se pro fotbal připravovalo hřiště v prostoru, kde je dodnes, začal Zdeněk Šedivý, sám bývalý fotbalista, tehdy třiceti pětiletý, připravovat založení žákovského družstva. O zájemce neměl nouzi, vždyť fotbal byl od jara do podzimu jednou z našich nejmilejších klukovských her.

Hned zpočátku vybral adepty pro dvě mužstva, ti starší se stali většinou členy mužstva A, mladší pak většinou mužstva B. Zdeněk Šedivý pak byl jak trenérem, tak i vedoucím mužstva, tak i neformálním vychovatelem. Hned na začátku totiž nastolil zásadu, že je důležité, nejenom jaký je kdo dobrý fotbalista, ale jak si také vede ve škole, především, zda nemá problémy s kázní. Všichni jsme to chápali, protože to bylo jasně řečeno a dodržováno.

První dresy jsme zdělili po mužích. Byly červenomodré a notně oprané, ale byli jsme za ně rádi. K prvním, zatím jenom přátelským zápasům jsme jezdili většinou na kole, například do Volanova nebo do Úpice. Dnes to zní jako pohádka, ale ono to bylo opravdu tak. Začali jsme chodit i na brigády do Hertvíkovic, sbírat kameny na polích a na podzim vybírat brambory na kombajnu. Tak jsme si vydělali na nové dresy, které byly v kombinaci žlutá trika a štulpny a modré trenýrky, což v té době připomínalo slavné Brazilce v čele s Pelém. Červené dresy zdělilo mužstvo B, a tak už mohlo také začít hrát přátelské zápasy.

Áčko žáků začalo hned na podzim 1965 hrát okresní soutěž, kterou hned první rok vyhrálo a postoupilo do okresního přeboru. Některé zápasy vyhrávalo Áčko žáků opravdu vysokým rozdílem. Jedno domácí utkání skončilo dokonce 20:0. Žáci přitom hráli 2x30 minut, takže gól padl průměrně každou třetí minutu. Za zaznamenání jistě stojí ti, kteří se na postupu do okresního přeboru podíleli. V brance Míla Šámal nebo Zdeněk Vít, v obraně Pepa Hofman, Jenda Doucha, Ervin Havlík, v záloze Jirka Pejřimovský, Janko Lehuta, Láďa Karásek a Standa Hlinka, v útoku Kája Kocián, Joska Minařík, Radko Kutík, Hansi Seidel a Pavel Štefko.

Na brigádách v JZD Hertvíkovice jsme si však vydělávali nejenom na nové dresy, ale také na zapůjčení autobusu na zájezd do Prahy. Zdeněk Šedivý byl totiž fanoušek Dukly Praha. Ale nejenom to, jeho kamarádem byl Ladislav Kuchař, který měl v Dukle a ve svazu kopané na starosti úsek mládežnického fotbalu. Díky tomu spolu zajistili, vždy v době zimních prázdnin, pobyt juniorů Dukly v internátu zemědělského učiliště. Jejich pobyt byl kromě nabírání fyzicky na jaro spojen s lyžováním na našem lyžařském vleku. Jedním z jejich vedoucích byl i Václav Sábl, který psal zajímavé knihy o historii a současnosti olympijských her, a tak jsme měli možnost s ním v průběhu jejich pobytu v Bukách o olympijských hrách besedovat.

Na oplátku jsme měli možnost hrát v Praze s jejich žákovským mužstvem, relaxovat v zimních lázních v areálu Dukly na Julisce a zejména, vidět zápas Dukly v tehdejší Poháru mistrů evropských zemí ve čtvrtfinále s Ajaxem Amsterdam. Takže jsme na vlastní oči viděli i slavného Johana Cruyffa. A také jsme viděli fotbalisty Dukly, nejdříve v civilu při příchodu do šaten a poté na hřišti, to byl pro nás opravdu zážitek. Pro připomenutí sestava Dukly: Viktor – Čmarada, Ivo Novák, Čadek, Tábořský – Geleta, Masopust – Štrunc, Brumovský, Mráz, Nedorost.

V dalších sezónách se první žákovské mužstvo začalo doplňovat z Běčka, tak jak ti nejstarší postupně odcházeli. V té době ještě nebyl v Mladých Bukách dorostenecký tým, a tak někteří z nich poté hráli buď za muže Jiskry Mladé Buky, někteří pak v dorosteneckých mužstvech Lokomotivy Trutnov.

Mužstvo z let 1968-69 bylo také základem pro později založený dorostenecký tým, který trénoval bývalý skvělý brankář Květa Burýšek. Vedoucím mužstva byl obětavý Láďa Piroh. Mužstvo dorostu v roce 1974 vyhrálo suverénně okresní přebor dorostu. V brance se střídali Kurt Mládek a Břeťa Souček, v obraně Igor Pecina, Milan Pejřimovský, Tonda Brhel a Eoža Ryant, v záloze Aleš Kutík, Zdeněk Hrubý, Zdeněk Šedivý a Pepa Drgač, v útoku Venca Jirkovský, Milan Prokop, Petr Brych, Fanda Prokop a Petr Sucharda.

Všichni rádi na tu dobu vzpomínáme, ať již s mladobuckou kopanou celoživotně žijeme, jako například Pepa Hofman nebo Jíra Minařík, nebo fotbal sledujeme již jenom jako diváci.

Již jsem se zmínil o pionýrských táborech. V té době jsme téměř všichni byli jiskřičky a poté pionýři. Takže se neříkalo dětské letní tábory ale tábory pionýrské, protože všude byl samý pionýr, což bylo zdůrazněno ranními a večerními nástupy se vztyčováním a stahováním československé vlajky. Také jsme měli svůj pionýrský oddíl. Schůzky byly někdy zajímavé, někdy nudné. Našimi vedoucími byli Pepa Veska, který nás chlapce alespoň trochu zasvětil do předmětu sexuologie a poté pan Popelka, který pracoval v Lence, ale protože ten nás do těchto otázek nezasvěcoval, ani si nepamatuji, co jsme při schůzkách dělali, snad jsme lepili nějaké modýlky, což nikdy nebylo moje hobby.

S malými oklikami jsme se ocitli v páté třídě. Byli jsme tedy mazáci na malé školičce. Naší novou učitelkou byla paní učitelka Malcová. Já si ji pamatuji jako celkem přísnou, ale v podstatě kamarádkou, což se projevilo zejména při školním

výletě do Teplických skal, kam jsme jeli vlakem. Zlaté časy, málo lidí a klid, dnes okolo Teplických a Adršpašských skal kvůli zaparkovaným autům pomalu nelze projet a dopravu řídí tak jako ve velkých městech policie. S paní učitelkou Malcovou si vybavuji tuto příhodu. Seděl jsem s Alešem Kutíkem v první lavici, kam jsem byl přesazen, protože jsme se s Vládou neustále bavili a vyrušovali. O přestávce si paní učitelka Malcová četla knihu a my jsme obráceně viděli titul DIETA. Aleš mi říká: „To by byla knížka pro tebe“. Malcová se začervenala, což mi došlo, když jsem dokázal později přečíst celý titul, přestože byl hlavou vzhůru a ve slovenštině. Zněl totiž „Péče o dieťa“. Paní učitelka již byla v jiném stavu a odpovědně se připravovala na úlohu matky. V páté třídě jsme dostali také speciálního učitele na výtvarnou výchovu, což byl Fréda Landgraf, malíř a grafik, fešák, bonviván a na mladobucké poměry i bohém.

Ke konci školního roku nás ještě vyfotili, symbolicky v pozadí budova školy, kam jsme začali docházet po prázdninách. Jak je z fotky vidět, v páté třídě jsme se rozrostli o děti z Hertvíkovic, kde byla škola pouze do čtvrté třídy, takže našimi přírůstky byli Jitka Štěpánová (stojí vedle učitelky), Láďa Středa, který se přistěhoval (první zleva), Pepa Hampl (druhý zleva) a Pepa Široký (čtvrtý zprava). Pepovi Širokému jsme s Vládou interně přezdívali Čistič Pedvo. Měl totiž er, které znělo jako vé, což vyniklo, když četl krátký článek o chudém chlapci Pedrovi, který se musel živit jako čistič bot v kapitalistické cizině, pravděpodobně někde v Americe. Vláda byl šťastný, že je ve třídě někdo, kdo hlásku er vyslovuje ještě daleko hůř než on. Na fotografii se také všimněte, že chlapci sedí většinou jako Indiáni u ohně.

Než skočím rovnýma nohama do šesté třídy, chci se zmínit o nových spolužácích z dolní obecné školy, nebo jak se říkalo od Dlabala. S výjimkou Pavla Zumra jsem před šestou třídou vlastně nikoho neznal. I naše hry se odehrávaly na území, které bylo nahoře ohraničeno polem mezi malou školičkou a velkou školou, dole pak polem za Dvořáčkovým domem. To ostatní pro nás byla terra incognita, tedy země neznámá. Na starých mapách pak používali pro takové neprobádané území zeměpisci označení Hic sunt leones, Zde jsou lvi. Dolů „za hranice našich dětských her“, které probíhaly mezi Dvořáčkovými a Zumrovými, jsme se vydávali pouze do kina a také za bruslením, protože u dolní školy bylo regulérní kluziště na hokej. Pamatuji se, že tam k bruslení vyhrávali, v paměti mi zůstala písnička Jaro abys věděla, jedna vlaštovička nedělá. Také si vzpomínám, že tam větší kluci vařili čaj a já měl na čaj žízeň i chuť, ale u sebe ani korunku. Tak mi dali aspoň horkou vodu, chrťáci! Měšťanská škola nás obohatila o nové spolužáky a spolužačky. Přidávám foto třídy paní učitelky Mejsnarové, kde jsou naši budoucí spolužáci, tehdy mě neznámí.

Horní řada zleva: Tichá, Irena Pěníková, Alena Poláková, paní učitelka Mejsnarová, Zdeněk Slováček, Mirek Kovář, Roland Hantl

Prostřední řada zleva: Jana Šobková, Eva Suchardová, Laděna Jiránková, Jana Mrkvičková, Darina Havlíková, Helena Koudelková

Dolní řada zleva: Jíra Minařík, Tonda Brhel, Olda Dohmal, Pavel Zumr, Tonda Sucharda, Zdeněk Dufek

Měšťanská škola neboli šestý až devátý ročník ZDŠ

Prázdniny rychle utekly a my jsme začaly chodit do školy u splavu. Pamatuji si, že jsme s Vládou již věděli, že nás čekají také zbrusu nové učitelky a noví učitelé. Naše zvědavost byla o to větší, protože starší sourozenci Aleše a Vládi nám nemohli poskytnou reference. V ulici, kde bydleli kromě jiných Vítovi a Burýškovi, byl dům, kde byla nejdříve školka, pak zvláštní škola a nyní vedení obce rozhodlo o jeho rekonstrukci na obytný dům pro nové učitele. Přestože tam nyní bylo méně obyvatel než předtím školáků, součet celkového IQ osob v domě výrazně vzrostl. Stabilizace nových učitelů byl určitě osvědčený počin, jak pro generace dětí, tak i pro obec. V domě byly tři byty a jedna garsonka. V jednom bytě s dětmi bydleli manželé Mirští, ve druhém Turnovi, ve třetím Haltufovi a v garsonce tehdy svobodná paní učitelka Škaloudová, později provdaná Vlčková.

Výraz paní učitelka, pan učitel mi připomíná, že bych se měl zmínit o oslovování. V dřívějších letech jsme museli používat oslovení soudružko učitelko, soudruhu učiteli, což jsme v lepším případě zkracovali soudružko, soudruhu, většinou ale soužko, souhu. Jasně si pamatuji, jak mi jedna mladá paní učitelka na prvním stupni říkala, že není žádná souška! Ale v těch letech začalo oteplování, a tak byl vydán pokyn, že máme oslovovat paní, pane. Nedosti na tom, děti z věřících rodin měly ve škole i hodiny náboženství, na které docházel farář a hodiny náboženství se konaly v době, kdy jsme my pohani již mohli jít domů. Nedá mi se nezmínit, že za těmi změnami byl také můj táta, který v těch letech začal dělat předsedu místní organizace KSČ.

Naše třída, šestá bé, byla hned vlevo u vchodu. Před třídou jsme měli šatnu. Myslím si, že ten rok ještě nebyl ve škole elektrický zvonek a zvonilo se tlučením do zvonu, který byl na sloupu schodiště. Chlapecké, a zároveň mužské záchody spíše připomínaly WC v hospodě 4. cenové skupiny, ale my jsme to nijak neprožívali. Radši se zrovna zmíním o událostech, které se k záchodům vztahují. První nám vypravoval Ivan Hrabě a stala se již několik lety před naším příchodem. Přestože byly stěny pisoáru dostatečně vysoko vyasfaltovány, občas se mokré skvrny objevovaly vysoko na stěně, a někdy dokonce i na stropě, který byl opravdu vysoko. Ivan pátral a pak mu došlo, že se tam pořádají závody v močení do výšky. Když jednou vtrhl na záchod, jeden z nejmenších hochů, Pepa Vedral, právě močil až na strop. Jakou odměnu za svůj výkon dostal nevím. A druhý zážitek, spíše zážitky se vztahují k Jardovi Turnovi. Ano, takto familiárně jsme ho mezi sebou nazývali. Nevím ani kdo z nás přišel na záchod a Turnu, stojícího u zdi, slušně pozdravil tehdy povinným a obvyklým pozdravem Čest práci. Jarda mu vysvětlil, že na WC se

nezdraví ani vojně a navíc, že močení není práce, což si od té doby pamatuji. Avšak naší oblíbenou hrou se od té doby stalo, když jsme viděli Jardu na WC jít, někoho za ním poslat a dát mu instrukce, aby ho na záchodě pozdravil. Nevím, jak dlouho nám to vydrželo a jestli Jardu pořád bavilo vysvětlovat, kde se zdraví a kde ne.

Po krátkém odskočení na záchod se vracíme do učebny. Naším třídním učitelem se stal pan učitel Milan Mirský. Nepíšu to jenom proto, že tyto řádky bude číst, ale měli jsme určitě štěstí. Choval se k nám kamarádsky, když však bylo potřeba, tak přísně. Rozuměl legraci, a přitom měl přirozenou autoritu. Mrzelo nás, když v průběhu školního roku onemocněl a byl na delší dobu v plicní léčebně v Horním Maršově. Třídnické povinnosti za něj převzala paní učitelka Libuše Spanilá, která se v mých vzpomínkách vyznačuje tím, že měla ustavičně hlavu nakloněnou na stranu, chodila pomalu a když někdo zlobil, potrestala hříšníka symbolickým pohlavkem do vlasů.

Mezi nové předměty patřilo vyučování jazykům, povinná ruština a nepovinná němčina, kde nás učila paní učitelka Štolbová. Měl jsem z němčiny sice jedničku, ale nic jsme se nenaučili, to až později na soukromých hodinách u Turnů a při měsíčním pobytu v NDR. Paní učitelka Štolbová pojala i úmysl vydávat školní časopis, jehož jsem měl být šéfredaktorem, ale později z toho, už ani nevím proč, sešlo. Ředitelem školy byl v těch letech Jaroslav Steklý, který bydlel s rodinou v Hertvíkovících. Ten nás měl pouze na pracovní vyučování, které probíhalo na školním pozemku. Na dílny, které byli kus od školy vedle Lenky, jsme měli Ivana Hraběte. Na pracovní vyučování a tělocvik jsme byli vždy sloučeni podle pohlaví. To mi připomíná zážitek ze zdravotní prohlídky, která sice proběhla ve vyšším ročníku, ale je lepší to napsat hned, abych na to nezapomněl. Prohlídka nás chlapců probíhala, samozřejmě kromě jiných úkonů, tak, že se nám příslušná paní doktorka podívala za trenky, zdali máme sestouplá varlata do šourku. Ani nevím, kdo to pronesl, ale při návratu z ordinace do čekárny odpověděl na otázku, co tam s ním dělali: „Akorát se doktorka podívala, zdali ho mám!“

Přiznám se, že mě ani dílny ani pozemky příliš nebavily a v případě dílen jsem nebyl příliš zručný. Vzpomínám si, jak jsme měli rovně uříznout kus prkna, ale mně pilka pořád ujížděla do strany. Přišel Ivan Hrabě a říkal: „Dej mi to, já to dodělám a skoč mi k paní Grundové pro banán ke svačině“. Ale některé výtvoary jsme také přinesli i domů, jako například lampičku z překližky nebo z kovu, kterou pak moji rodiče opravdu pověsili do předsíně našeho bytu.

A teď z jiného soudku. Paní učitelka Kopečná měla heslo, že pozná, kdy se chlapci začnou zajímat o děvčata, protože se v té době začnou česat. U mě tento okamžik nastal v šesté třídě. Víc se o tom nechci rozepisovat, protože jsme si po letech tehdejší vzájemné vztahy s dotyčnou dívkou, která se stala předmětem mého obdivu, vyjasnili a také nechci Helenku Koudelkovou diskreditovat tím, že bych ji přímo jmenoval. Začali jsme opravdu dospívat, protože který předmět nás učila paní učitelka Kovářová si nepamatuji, ale to, jak jsme s ostatními chlapci čekali, až si v krátké sukni sedne zepředu na katedru, to mi v paměti zůstalo. Pro vzpomínku na šestou třídu přidávám fotografii třídy 6. A.

*Nahoře zleva: Zdeněk Dufek, Milan Prokop, Pavel Jánský, Jarda Šmejda
 Uprostřed zleva: Kája Machek, Mirek Kovář, Evža Mach, Pavel Zumr, Láďa Středa,
 Tonda Brhel, paní učitelka Vlčková
 Dole: Jana Janoušková, Alena Poláková, Broňa Chmelařová, Květa Burýšková,
 Helena Jarkovská, Ivana Dittrichová, Valina Grundmanová, Líba Němcová, Jana
 Dvořáková*

Kája Machek a Evža Mach byli propadlíci. Karel Machek však měl talent k hudbě po svém otci, místním hrobníkovi, a tak později vystudoval vojenskou konzervatoř. Pan Machek byl svéráznou figurkou našeho dětství. Já se pamatuji, jak jsem jednou šel v prudkém dešti z konzumu a pan Machek ve veselé náladě z hospody od Vency Holého, kterému jsme říkali Plátěné ucho. Než zašel do hospody, koupil pan Machek chleba a ten mu z igeliťáku vypadl dvakrát na mokrý a špinavý chodník. Ale on se

tomu pořád smál. Pak mu při třetím pokusu o zvednutí chleba vypadlo na chodník také skleněné oko. Utřel ho do kapesníku, nasadil a odkráčel domů. No prostě divadlo. Další veselá historka, spojená s panem Machkem se odehrála v domě, kde Machkovi bydleli. V přízemí toho domu bydleli i Kutíkovi a já jsem byl s rodiči u nich na návštěvě. Protože kluci měli pokojíček u dveří na chodbu, slyšeli jsme nejdříve rány. Mysleli jsme, že pan Machek štípe doma dříví, na což již Kutíkovi byli zvyklí. Ale rány a hlasitý hovor nás vytáhli na chodbu. Tam jsme viděli pana Machka s dalšími podroušenými pomocníky, jak od Machků stěhují velké koncertní křídlo. Křídlo jim neustále padalo a postupně ztratilo nejméně dvě ze tří noh. Snad vám nemusím povídat, jakou kůlnu jsme z toho měli.

Toužebně očekávané prázdniny mezi šestou a sedmou třídou přišly 30. 6. 1967. Zůstaly v mých vzpomínkách nezapomenutelné zejména proto, že jsem jel poprvé na Lužnici. Tomu předcházela schůzky v legendární klubovně v bývalém mlýně, kde kromě rodiny Hrabětových bydleli Kašparovi. Vylézt po provazovém žebříku jsem se naučil, vlastní stoličku do klubovny jsem také jakž takž stloukl dohromady, ale asi nejdůležitější pro mě bylo heslo, které v klubovně viselo, a kterým jsem se v dalším životě řídil a v těžkých situacích a obdobích jsem si na toto heslo vždy vzpomněl: Překážky jsou od toho, aby se překonávaly. Na Lužnici jsem pak dostal v životě první, já říkám mladobuckou přezdívku, Čochta. Spal jsem ve stanu s Kájou Plocem a Radkem Kutíkem. Jednou odpoledne po příplutí na místo postavení stanu rozhodl admirál Ivan, že se jdeme do mělké, ale písčité Lužnice, kde se nedalo plavat, džogat. Já jsem tento termín neznal, ale řekl jsem, že se jdu čochtat. A přezdívka byla na světě. Stejně jsem nějakou musel mít, protože se mnou byl na Lužnici i další Zdeněk, Beran. A protože byl starší, musel jsem přezdívku dostat já.

Vzpomínám si, že jsme jednou zastavili na studený oběd a Zdeněk Beran neuměl otevřít konzervu, což Ivan komentoval jako ostudu řezníkova synka. Ale myslím si, že v komických nebo polokomických situacích jsem ten rok exceloval jako nováček právě já. Ten rok jsme měli staré lodě, které pomalu dosluhovaly, a tak jsme je skoro na každé zastávce ucpávali koudelí a temovali. Ani uchycení laviček nebylo úplně stoprocentní. To jsem pocítil na vlastní kůži. Někdy jsme se koupali přímo z lodě a já při návratu na palubu narazil na hřebík, který trčel z lavičky do boku pramice. Ivan z toho nedělal zbytečnou vědu, vytáhl Akutol v lahvičce a naplácal mi to na ránu, takže jsem se mohl i nadále koupat a rána se zahojila. Zůstala mi jenom jizva, kterou jsem později musel při vypravování příhody ukazovat svým klukům. Také mě Lužnice znovu připomněla, co je to kázeň. Byl jsem po večeři určen, abych umyl kotlík. Mně se však zdálo, že ho myji nějak moc často a odmítl jsem poslušnost. Ivan hned zareagoval a za přítomnosti posádky oznámil, že neposlušným

námořníkům vždy za takovou neposlušnost hrozil trest protažení pod lodí. Pak jsem si dal říct a sice nerad, ale přece jenom jsem kotlík umyl. Asi si říkáte, že to zatím velká legrace nabyla, tak tedy do třetice. Na jedné zastávce bylo určeno, že k večeři budou vajíčka. Každý vyfasoval dvě vajíčka, kus másla a chleba. Postupně jsme si na pánvi nad ohněm měl každý večeři samostatně připravit. Já jsem na řadu přišel až ve chvíli, když někteří již měli dojedeno. Nikdy jsem doma do té doby nic nevařil, ale vzpomněl jsem si, jak mamka vždy vejce rozklepávala o hranu kastrolu. Tak jsem také s prvním vajíčkem učinil, ale tak silně, že mi jedna polovina i se skořápkou spadla do pánve, druhá na trávnik. To vzbudilo pozornost i těch, kteří ještě jedli. Soustředil jsem se tedy na druhé vajíčko a uhodil jsem s ním o hranu pánve ještě silněji. To už mimo pánev skončilo celé vajíčko i s obsahem a já ho rychle zachraňoval z trávy lžící. Jaké zavládlo veselí, že si Čochta dělá vajíčka s pažitkou, vám ani nemusím říkat. Nezapomenu ani na Ivana, který se v záchvatu smíchu svíjel na zemi. Ale krásné prázdniny skončily a my se musíme znovu vrátit do školy. Ach jóó.

Škola bez učitelů a bez žáků je jenom prázdná budova. Takže vás jenom ve zkratce seznámím s těmi, kteří nás jednotlivými předměty provázeli. O pracovním vyučování jsem se již zmínil. Třídní učitel Milan Mirský nás měl na přírodopis, zeměpis, hudební výchovu a tělocvik, Ivan Hrabě na tělocvik a zeměpis, paní učitelka Jana Mirská na fyziku, paní učitelka Zdena Haltufová na matematiku, Fréda Landgraf na výtvarku a v devítce na rýsování, Syrovátková na chemii, Jarda Turna na ruštinu, jeho manželka Eva Turnová na dějepis a paní učitelka Ludmila Kopečná na český jazyk.

Po výčtu učitelů a učitelek chci popsat některé situace, které se v mých vzpomínkách k nim váží. Pana učitele Mirského vidím, jak při hudební výchově hraje na housle a na hanbě nechává stát ty, kteří úmyslně zpívali falešně či si svévolně upravovali text. Také ho vidím na výletě v osmé třídě. Seděli jsme na venkovské zastávce a čekali na příjezd vlaku. Nevím, jestli se vám to někdy stalo, ale mně nezadržitelně vibrovala pravá noha, což nešlo nijak zastavit. Protože byl hned vedle mě, říkám mu to a on na to: „To měl můj děda a do týdne bylo po něm!“. Párkrát jsem pak v životě tenhle vtípek, který se mi moc líbil, použil. Co už si nepamatuji, ale pan učitel Mirský mi to v e-mailové korespondenci připomněl, že se u známky v písemce nebo v žákovské knížce podepisoval parařou Mi. Ivana Hraběte spíš než ve škole vidím na Lužnici, v klubovně ve mlýně a na tábořišti nad Úpou, kde jsme se scházeli jako tábornický kroužek, což byl krycí název pro skauta. Paní učitelku Mirskou si vybavím, jak mi říká, když jsem se zastával někoho ze spolužáků: „No jo, Zdeněk, známý advokát chudých.“ A ještě přidám jednu historku.

S klukama v šatně jsme se již po vyučování hlasitě bavili a určitě byl náš slovník barvitý. Najednou se otevřely dveře od vedlejší třídy, kde se ještě učilo a v nich paní učitelka Mirská. A ihned pravila: „To jste vy kluci? Já jsem si myslela, že tady jsou dlaždiči!“ Takhle noblesně nás utřela a my jsme schlíple a potichu opustili budovu. Určitě to bylo výchovnější než psaní poznámek do žákovské knížky. Můj vztah k paní učitelce Haltufové byl poznamenán mým vztahem k matematice, takže jsem bojoval jak s matematikou, tak i s ní, zejména tehdy, když mi nechtěla uznat moje originální postupy, kterými jsem se někdy dostal ke správnému výsledku, někdy ani to ne. Ale když potřebovala složit uhlí, šli jsme, aby si manžel, učitel v hudební škole, neponičil ručičky. Ona nám za to dala výbornou svačinu, a ještě nám nutila peníze, které jsme si však nevezali. Stejnou brigádu jsme později absolvovali u Jardy Turny. Zde byly důvodem jeho pochroumána záda. Avšak naše odměna v tomto případě spočívala ve starých knížkách nevalného vzhledu i úrovně. Hladoví, ale šťastní z velkorysého daru, jsme odcházeli do svých domovů. Navíc jsme byli rádi, že nás ušetřil trapné situace, kdybychom museli odmítat nabízenou finanční odměnu. O Frédovi Landgrafovi jsem se zmínil. Přestože jsem s kreslením a rýsováním nebyl velký kamarád, s Frédou jsem si, tak jako jistě většina z nás, rozuměl. Jednou přišel k mému výkresu, kde jsem načrtával, dle mého názoru poetický obrázek dívky s květinou. Zastavil se u mě a povídá: „Taková ženská by se ti líbila?“. Když jsem odpověděl, že ano, sedl si k výkresu místo mě a začal ho předělávat se slovy: „Vždyť nemá vůbec žádná prsa!“. Pak mi dal bůra, ať mu ze samoobsluhy přinesu dva tavené sýry a dva rohlíky. Syrovátkovou jsem, stejně jako chemii, moc nemusel a tyto pocity sdílelo se mnou více spolužáků. Proto asi měla přezdívku Sirovodík. O Jardovi Turnovi jsem se již zmínil. Protože však byl v našich očích exot a směšná figura, historky o něm se budou i nadále prolínat dalším textem. Paní učitelka Kopečná byla poměrně přísná a náročná, ale její péči jsme ocenili zejména při přijímačkách na střední školy, kde byl diktát, slovní a větný rozbor, což nás sice příliš nebavilo, ale těžko bych uspěl s tím, že píšu pěkné slohy, a že již v té době mám čtenářský rozhled na úrovni maturanta. K tomu musím prásknout historku z pozdější doby na kamaráda Vláďu. Sice měl ve čtenářském deníku před maturitou obsahy knih z povinné četby, avšak opsané od starších sourozenců. Jedinou knihou, kromě Babičky od Boženy Němcové, kterou doopravdy četl, byla Fučíkova Reportáž psaná na oprátce. Když jsem se podívoval, proč zrovna toto politicky angažované dílo, odpověděl mi v svém stylu: „Protože je nejkratší!“

Sedmá třída se mi nijak výrazně z hlediska školy do paměti nezapsala. Ale tehdy jsem začal kamarádit také s Jirkou, se kterým nás spojovala zejména Lužnice a beatová hudba. Pravděpodobně tehdy se však staly dvě příhody, které mně utkvěly v paměti. První, že jsem se popral se Zdenkem Slováčkem. No to by ani tak na

příhodu nebylo, ale já jsem mu přitom tak kroutil uchem, že ho měl modré jak borůvka. Následující den jsem byl vyslán mamkou na nákup. Tam jsem to slíznul od rozhořčené paní Slováčkové, že jsem byl rád, když jsem šel ze samoobsluhy zase domů. Asi každý z nás takové umravňení občas potřeboval a možná dodnes potřebuje. Ta druhá příhoda se váže k dentistovi panu Stehlíkovi a paní učitelce Turnové. Tehdy bylo zvykem, že na preventivní prohlídky k zubaři šla celá třída a pak po určité době ti, kterým našel nějaký kaz. S touto menší skupinkou jsme vyrazili na středisko, vedeni paní učitelkou Turnovou. Přišel jsem na řadu, usedl na křeslo a poprosil Stehlíka, aby při vrtání přestal, když zvednu ruku, že to už moc bolí. Jistě si pamatujete, že vrtačky už byly sice na elektriku, tedy nemusel pomocník zubaře šlapat jako na kole, jak jsem to viděl v jednom starém filmu. Ale vrtačky vrtali pomalu a bez chlazení vodou. Když jsem po chvíli zvedl ruku, dělal Stehlík, že nic nevidí. Zvedl jsem ruku opětovně, ale zase nereagoval. Instinktivně jsem stisknul zuby, Stehlík zařval bolestí a pak zařval: „Ven!“ a vyprovodil mě až před dveře do čekárny, kde ukázal paní učitelce mé otisky zubů na svém palci se slovy: „Tohoto žáka už nebude ošetřovat!“. Takže dokončení zubního ošetření mi musel táta dojednat v Trutnově. Ale již příští rok mě Stehlík vzal na milost. Nedávno jsem tuto příhodu vyprávěl a dozvěděl jsem se, že jsem asi v republice nebyl jediný. Jedna paní zubařka prý dokonce nosila na rukách z toho důvodu kovové chrániče.

K Mladým Bukám a ke zdejší škole vždy neodmyslitelně patřil sport. O fotbalu jsem již napsal, zmínil jsem i lyže, kde i v dalších letech patřili z naší třídy k nejlepším Aleš Kutík, Ivo Dvořáček, Jíra Minařík a Karina Markelová. Já jsem byl v týmu B. Jednou Ivan natáčel na Černé hoře instruktážní film pro výuku lyžování. Mě si vybral jako asistenta kamery a režie, což spočívalo v tom, že jsem mu nosil kabelu s náhradními objektivy a když pak ukazoval, jaký cvik se pojede, držel jsem kameru a také jsem měřil expozici. No prostě parádní ulejška ze školy, kdy v údolí byla mlha a nahoře sluníčko! Pálkovaná neboli softball byl sport, který se do Buků dostal díky Ivanovu bratru Alešovi Hraběti, který byl prvním předsedou softballové federace v Československu a také přeložil do češtiny pravidla. Zanedlouho ho již hráli i ve Svobodě, a tak jsme jako jednotlivé ročníky soutěžili se Svobodou a byla to derby opravdu prestižní, ať již u nás nebo ve Svobodě. Jestli si dobře pamatuji, kapitánem byl vždy Milan Prokop a já jsem byl také vždy v nominaci, i když moje výkony byly spíše průměrné. Pamatuji si na humornou příhodu z tréninku s mladšími chlapci. Byl mezi nimi i Bertík Kodenko. Nějak nemohl pochopit, kdy má nahoz nechat bez povšimnutí, protože neletí v prostoru mezi rameny a koleny, nebo se pokusit o odpal. A tak se z úst Ivana, nejdříve nevědomky, pak myslím již i vědomě, ozývalo: „Berto, neber to!“, což ho samozřejmě ještě víc mátl. Nemohu se nezmínit, že jsme v zimním období chodili někdy i do tělocvičny ve staré sokolovně.

Na nářadí jsem vždycky byl úplné poleno, takže vrcholem mého snažení bylo, když mě Ivan naučil kotoul letmo přes překážku. Také si živě vybavuji, jak jsme cvičili na hrazdě pod vedením pana učitele Mirského. Nevím, jestli ten cvik popíšu správnou terminologií, ale když jsem se měl dostat na bradla kotoulem vzad, nikdy jsem nevěděl, kde je nahoře a kde dole, a tak pouze pomocné ruce učitele nebo spolužáka mě tam dostaly. Ale to nebyl konec trápení. Nyní měl následovat vzpor a přetočení se dopředu. Kdo to udělal bez vzporu a otočil se okolo břišní krajiny sice nedostal jedničku, ale byl bezpečně zpátky. Já jsem se vzepřel a točil se nazpátek. Pravděpodobně kvůli krátkým rukám jsem se netočil v oblasti stehů ale v oblasti genitální. Dopadl jsem dolů a v bolesti, které jenom chlapi rozumí, jsem pronesl: „Tak teda nevím, jestli budu mít někdy děti!“ Smála se celá chlapecká třída i pan učitel Mirský. Kolo sice bylo naším dopravním prostředkem po celé obci, ale když byly vyhlášeny závody ve Svobodě, začali jsme trénovat pod vedením nejlepšího cyklisty Zdenka Slováčka. Ten se také v závodě, jako jediný z nás, slušně umístil. Běžecská dráha u nás nebyla, a tak jsme běhy na krátkou trať v tělocviku absolvovali na trávě ze startovních důlků. Sprinty mně, na rozdíl od delších tratí, docela šly. O titul nejlepšího sprintera jsem bojoval s Jirkou.

Na konci roku jsme vyrazili na výlet na Špinku. Spali jsme ve stanech, základnu jsme měli v chatce, která je spolu s námi na fotografii na předešlé straně. Počasí sice za moc nestálo, ale nám to bylo jedno.

Za zaznamenání jistě stojí to, že druhé pololetí sedmé třídy proběhlo od února do června roku 1968. Nevím jak ostatní spolužáci, ale já s Vláďou jsme ty pozitivní změny velice intenzivně vnímali. Táta kromě Rudého práva odebíral časopis Reportér, kde se mně otevíral svět informací z minulosti, které nám byly zatajovány nebo zkreslovány. Ale díky alespoň za toto krátké okénko, protože umožnilo, myslím že nejenom mně, v pozdější době si vytvářet vlastní názor a nepodléhat jednostranné propagandě.

Jak jsem uvedl, po nadějném jaru přišlo horké léto, a to jak obrazně v politice, tak také doslova. Ten rok jsme s Vláďou začali prázdniny brigádou. Budovalo se nové osvětlení a bylo potřeba hodně rukou na výkopy pro kabely. Tehdy se ještě neřešilo takzvané vykořisťování dětské práce. Předseda Venca Macháček napsal smlouvy s našimi otci, kvantitu a kvalitu odvedené práce si sám pohlídal a my jsme si vydělali slušnou sumu, která mně stačila na tranzistorové rádio a Vláďovi na kameru, kterou pak pořizoval mimo jiné dnes cenné záběry ze školních akcí naší třídy. Také se připravoval pobyt školních dětí u Baltu v NDR. Naše škola měla totiž „Freundschaft“ s obdobnou školou ve Frankfurtu nad Odrou. Jestli si dobře pamatuji, u začátků byl ředitel dolení školy pan Dlabal. Do NDR na dojednání vyjela výprava se dvěma auty, první řídil můj tatík a v posádce byl předseda místního národního výboru Václav Macháček a moje maličkost. Druhé auto pak řídil Hugo Uhlíř, v posádce byl pan Dlabal a Ivan Hrabě. Táta na dálnici k Drážďanům vytáhl z wartburgu stodvacítku, tehdy mně to připadalo jako šílená rychlost. Všechno se na místě dojednalo a německá škola pak v zimě přijela k nám, bydleli v dolení škole a lyžovali, či se učili lyžovat na vleku. Náš pobyt u Baltu byl pak reciproční. Já jsem se školou nejel, ale k Baltu jsem se také podíval. S rodiči jsem nejdříve jel do Frankfurtu k rodině Sabernakových. Měli dva syny, paní byla učitelka. S nimi, a ještě jednou rodinou, jsme vyrazili k jezerům někde ve středním Německu. Spali jsme v kempu pod stanem. K tomu stanu se váže jedna pěkná historka. Mamka ho půjčila v Lence a táta mi pořád říkal, ať ho vyzkouším postavit na trávě u nás před domem. Ale já jsem nějak neměl čas, dnes se tomu moderně říká prokrastinace. Když jsem něco odkládal na později, táta vždycky říkal německou větu: „Morgen, morgen, nur nich heute, sagen alle faulen leute“. Takže jsem stan nevyzkoušel, protože jsem si říkal, já zkušený táborník, že takové áčko už jsem stavěl snad stokrát. Ale ouha, v kempu, když jsem začal stan stavět, jsem zjistil, že chybí jedna tyčka, a to ještě ta delší. Musel jsem ji ulomit ze stromu, kudlou trochu

opižlat a teprve potom stan stál. Nepřejte si slyšet, co jsem si od táty vyslechl. Po skončení pobytu v kempu se Němci vrátili domů do Frankfurtu a my jsme vyrazili k Baltu. V táboře, kde byla výprava z Buků, jsem pak měl pobýt dalších 14 dnů, a to pouze s německými dětmi a kantory. S našimi mladobučáky jsem si ještě užil asi dva dny pobytu. Během té krátké doby se však staly dvě příhody, které stojí za zaznamenání. První se stala při nákupu melounu na tržišti poblíž moře, kam jsme se s Ivanem dostali po svých indiánským pochodem. Poté jsme lístky, které nám byly propláceny nasbírali na konečné zastávce autobusu. Fronta na melouny byla opravdu dlouhá a Aleš využil svoji menší postavu a mrštnost a již byl vepředu. V tom mu nějaká starší Němka začala nadávat. Já jsem ji říkal česky s milým úsměvem: „Co mu ty stará krávo nadáváš!“ Ale ouha, ona spustila: „Já rozuměla česky“. Aleš však tento dialog využil, meloun koupil, rychle zmizel a já jsem ho ještě rychleji následoval. Jako dovětek připojuji, že jsem až po letech četl některé osudy odsunutých Němců, kteří bydleli v Krkonoších. Byla tam vzpomínka jednoho pána, který se sem neustále vracel, protože v rovině u Baltu se mu stýskalo po horách. Ta druhá příhoda se váže k Vládovi. Německá strava, natož strava v táboře nebyla nic moc. Ale učitelé kladli žákům na srdce, aby občas jídlo kuchařkám pochválili. Vlášda to pojal švejkovským způsobem. Eintopf byl ten večer opravdu hnusný a on ho šel skoro celý vrátit. Vylil ho do nádoby k tomu určené a kuchařce, která ho sledovala řekl s milým úsměvem: „Schmeckt gut!“. I tady hrozil mezinárodní konflikt, protože se kuchařka silně rozzlobila. Za zaznamenání stojí i to, že jsme navštěvovali nudistickou pláž FKK, a tak jsme poprvé viděli krásu ženského těla bez závoje. Ivan říkal: „Všechno si můžete prohlédnout, ale nesmíte přitom nápadně čumět! A kdyby snad, tak se obraťte břichem do písku, abyste nebudili pohoršení!“.

Krátký pobyt s mladobučáky skončil, a já jsem v táboře zůstal sám. No sám, to ne. Bylo tam dalších asi sto německých dětí a kamarád Frank Sabernak, který tehdy začínal trénovat moderní pětiboj, takže byl kromě jiného výborný plavec. Těch 14 dní také rychle uplynulo, na Baltu bylo i nadále nezvykle horko, a také voda byla relativně teplá. Já jsem se opravdu rychle zdokonaloval v němčině. Na konec toho pobytu ale nikdy nezapomenu. Odjezd z tábora do Frankfurtu byl naplánován na 21. srpna 1968. Ráno jsem se ve stanu probudil a začal jsem ladit svůj oblíbený Laxík, tedy Radio Luxemburg. Místo toho se z mého nového tranzistoráku ozývalo špatnou češtinou: „Dnes v noci vojska Varšavské smlouvy na pozvání představitelů Československa začala internacionální pomoc, aby potlačila kontrarevoluci“. Nejdřív jsem si myslel, že je to nějaká fiktivní rozhlasová hra, ale hned při snídani mi došlo, že ne. Vystoupil hlavní vedoucí tábora a všechny informoval o „internacionální pomoci“. Připomenul německým žákům, že je mezi nimi také žák z Československa a aby na něj byli hodní, když je jeho vlast v nebezpečí. Dnes se mi

tomu skoro nechce věřit, ale já, třináctiletý kluk z Mladých Buků jsem vstal, a protože jsem tehdy byl německy schopen se souvisle vyjádřit, jsem prohlásil, že u nás žádné kontrarevoluce není a nebyla, že je to pouze papírová kontrarevoluce na stránkách východoněmeckých novin. No nic mi neudělali, ale pes by ode mě od té chvíle ani kárku nevzal. Asi si říkali, že je hoch také kontrarevolucionář. Autobusem jsme se dostali do Frankfurtu, kde mě druhý den měli převzít naši. Ale všechno bylo jinak. Vyjet už nemohli, a táta byl s panem Pazderou na sjezdu ve Vysočanech. Zde, kromě jednání sjezdu prožili i ze začátku jistě stresující, později však komickou situaci. Když totiž viděli v gazíku přijíždět v brigádýrkách závodní stráž, mysleli si ve tmě na nádvoří, že to jsou sovětské důstojníci. Protože byli pro utajení převlečení do montérek, aby splynuli s dělníky ČKD, tak se opřeli o opodál stojící lokomotivu a dělali, že ji tlačí.

Já jsem tedy zůstal ve Frankfurtu u Sabernaků, kde uvízl ještě jeden hoch, syn jejich známých z Prahy, taky Zdeněk. Sabernakovi nás museli policejně přihlásit. Každý den se informovali, jaké jsou možnosti našeho návratu domů. Jednou večer se ozval telefon a k Sabernakovým volal herec se sonorním hlasem, Jiří Lír. Vyřizoval, že jsou naši v pořádku, a že se těší na můj návrat. Později jsem se dozvěděl, že se Lír vracel z hor do Prahy a v Bukách ho zastavila hořící hranice z pneumatik, kde táta s dalšími držel hlídku, aby nechytlo nic jiného. Protože z Buků telefonické spojení nefungovalo, dal mu táta číslo telefonu na Sabernakovi a požádal ho o vyřízení vzkazu. A pak nastal den odjezdu českých exulantů z Frankfurtu. Ve dvou policejních zelených autobusech, před námi i za námi policejní wartburgy. Dovezli nás na hranice do Hřenska, tam nás vyložili a čekali na turisty z NDR, kteří pro změnu uvízl u nás. My dva kluci, 13 a 12 jsme přešli spolu s ostatními hranici. Na parkovišti jsem našel autobusy s pražskou i s trutnovskou SPZ. V restauraci jsem k autobusům našel šoféry a Zdeňka jsem předal autobusákovi z Prahy a sám jsem nastoupil do autobusu, který končil ve Vrchlabí. To už jsem si říkal, že do Buků nějak dojedu, pravděpodobně vlakem. Po cestě jsme viděli i rozbořenou radnici v Liberci a nápisy, které pak byly i v Bukách. Protože jsem do té doby jezdil samostatně pouze autobusem, tak jsem si při každém přestupu koupil vždy jízdenku do stanice, kde vlak končil. Při posledním přestupu v Trutnově jsem se potkal se starým panem Bryknarem, otcem mého strejdy Franty, takže mě konec cesty docela utíkal. Ze zastávky jsem domů spěchal, ale pan Bryknar mě před Kutíkovými zastavil, zazvonil a prohlásil: „Někoho vám vezu!“ A ono opravdu, naši byli na návštěvě u Kutíků. To bylo radosti! Nikdy nezapomenu, jak mně všichni včetně kluků Kutíkových objímali a Aleš říkal: „Čochťíku, to je dobře, že už jsi tady!“. Když jsme pak od Kutíků odcházeli, připravil jsem Kutíkovým překvapení, protože jsem jim všem podával na rozloučenou ruku, jak to v Německu bylo zvykem. Aleš

mi přitom říkal: „Co blbneš, vždyť se zítra uvidíme!“. Německy jsem tehdy opravdu uměl nejlépe ze svého života, pak už jsem němčinu jenom zapomínal, protože na střední a vysoké škole jsem si vybral angličtinu. Pamatuji se, že mi hned po první noci doma říkala mamka, že jsem ze spaní mluvil německy.

Ale začátek školního roku jsem stihl, dokonce jsme ještě byli na krátké brigádě ve skladu Lenky, kde jsme zažili i generální stávku. Také jasně vidím, jak stojím na ulici někde poblíž zastávky u Smíšeného zboží (U Jirouška) a z ampliónu slyším projev Dubčeka po návratu z Moskvy. Minulý rok jsem si ten okamžik připomenul, když jsem viděl film Dubček. Bylo to na Slovensku v Podhájské, kam si jezdíme s manželkou každoročně prohrát již trochu opotřebovaná těla a povzbudit duši dobrým společenstvím s dobrými kamarády a výborným slovenským vínkem.

Ten školní rok, 1968-69 byl pro mě, kromě jiného, ve znamení průšvihů, pramenících, jak se říká z mladické nerozváženosti, či z puberty ve vrcholném rozkvětu. Ale stačil jsem se také zamilovat. Ale všechno popořádku. Nejdříve se mi nějak nedařilo v matematice a v chemii, k čemuž asi přispívalo, kromě toho, že mi to nelezlo do hlavy, také to, že u mě nefungovala se Syrovátkovou ani ta chemie osobní. Vše vyvrcholilo v den, kdy jsem do žákovské knížky obdržel tři pětky a navrch ještě poznámku. Ani Jirka na tom ten den nebyl lépe, i když u něj to zas tak velký propad nebyl. A tak mi ještě ve škole řekl: „Čochto, mě táta zbije, já radši uteču z domova!“. Já na to, že mě určitě zbije taky. Popravdě řečeno, slavobrána by mě doma nečekala, ale určitě bych výprask nedostal. Takže jsem řekl Jirkovi, že utečeme spolu. Školní tašky jsme ukryli u Čubů do sklepní kóje. Poté jsme se jali pochodovat směr Janské Lázně. Jirka tam chodil jezdit na koních a pomáhat ve stájích. Byl si zcela jist, že nás jeho starší kamarád Milan Říha nechá přespat. Když jsme ke stájím docházeli, začínalo se již šerit. Přišli jsme do stáji, kde si již svítilo a Jirka řekl Milanovi, jestli nás nechá přespat. Ten vzal do ruky bič a hnál nás ven se slovy: „Vy parchanti, vy jste určitě utekli z domova. Ještě bych měl kvůli vám nějaký oplátačky!“. A tak jsme se dali na ústup směrem k Bukům, nejdříve hodně rychle, ale potom čím dál tím pomaleji. Jedinou alternativou se nám zdál krmelec, který byl poblíž tábořiště, kam jsme chodili na tábornický kroužek. Už byla tma a my jsme po silnici došli až do Buků. Nahoře u prádelny jelo proti nám auto. Byl to Wartburg. Hned zastavil, vylezl z něj táta a volal: „Zdenku, jsi to ty?“. Samozřejmě jsem mu odpověděl, ale byl jsem od něj asi 30 metrů. Říkal ať jdu blíž, a přestože se mi moc nechtělo, po krůčkách jsem se přibližoval. Táta nám řekl ať si nastoupíme. Dodnes nezapomenu na vyděšené obličejy Aleše a Vládi. Dívali se na nás, jako bychom spadli z Marsu. Jirku táta předal doma, kluky ještě taky odvezl domů a pak jsme šli domů. Uplakaná mamka byla ráda, že nás objevil a já jsem si

uvědomil, že to byla blbost. Holt, chybami se člověk učí. A jak nás našli? Když jsem dlouho nešel domů, tak mě táta hledal u Kutíků a u Vítů. Tam se dozvěděl, jaký jsem měl den ve škole, a že jsme si cosi šuškali s Jirkou. Stavil se u Jirkových rodičů a spolu objevili naše tašky ve sklepní kóji. A vylučovací metodou přišli na jízďárnu v Janských Lázních. Protože jsme vlastně nic neprovedli a ani nic nepromeškali ve škole, odbylo se to pouze dvěma pohovory, s třídním učitelem a Ivanem Hrabětem.

Teď na chvíli udělám přestávku, protože nemůžu na čtenáře valit jeden průšvih za druhým. V té době ještě dohasínala pionýrská organizace a vymyslela hru, Signál X5. Měli jsme plnit různé úkoly a pokud je splníme, mohli jsme jet i na celostátní sraz účastníků této hry. K tomu již nedošlo, ale v mé paměti jsou dvě fáze této hry. Nejdříve jsme v ryze chlapeckém kolektivu kdesi za vlekem pod vedením Reiniho Lamperta kopali zemljanku. Zdeněk Slováček byl netrpělivý, a tak pořád navrhoval, že by to místo té dřiny spravila jedna šiška dynamitu. Ale pak se, už ani nevím proč, tento kolektiv rozpadl. Ale vytvořili jsme kolektiv nový, tentokrát smíšený. Já se pamatuji pouze na Aleše, Vláďu, Aničku Plocovou a Janu Pazderovou. Útulek pro nový kolektiv jsme našli v chatce na zahradě fary. Bylo tam občas dost nahuleno, já jsem byl tehdy jediný zásadový nekuřák. Vláška kouřil s cigaretou ve šmirglpapíru, aby mu nesmrděly ruce. Ale díky pionýrské organizaci jsem dostal prostor se vyznat ze své lásky. Jednou jsme s Aničkou v chatce osaměli a na první opravdový polibek ve svém životě opravdu nezapomenu. Naši už delší dobu věděli, že se mně Anička líbí a o jejich rozumném přístupu hovoří, že mi Aničku nikdy ani slůvkem nerozmlouvali. Považte, táta předseda místní organizace KSČ v Bukách, tatínek Aničky se sotva vrátil z vězení, kam byl jako funkcionář strany lidové poslán za údajně protistátní činnost. Když jsme se o tom s Aničkou mnohem později bavili, byl jsem docela šokován, v jaké hmotné nouzi rodina Ploců žila. Jako příklad snad stačí, že salám Anička ochutnala poprvé na pionýrském táboře. A přitom, jak poctiví a rovní lidé z té rodiny vzešly, nemluvě o jejich sportovních úspěších.

Už jsem uvedl, že na tu část pracovního vyučování, která se věnovala pozemkům, jsme měli pana ředitele Steklého. On se k tomu hodil, kromě jiného byl velký včelař. Dodnes si pamatuji, jak Jarda Turna stojí u okna a říká: „Á, panu řediteli se rojí včeličky, tak musí jet domů!“. To bylo takové malé bonzáctví, protože my jsme vsedě nic z toho, jak řídka nasedá na Manet a odjíždí, neviděli. A tak se pomalu, ale jistě dostávám ke svému dalšímu průšvihů. Jednou jsme jako spojená chlapecká třída byli na pozemcích a řediteli se asi zase rojily včeličky, protože nám nakázal, co máme dělat a odjel. No samozřejmě jsme nedělali nic, a protože už byl začátek června, tak jsme se opalovali, ozobávali úrodu nebo jen tak besedovali. Tu se jako bůh pomsty zjevil ředitel. Pár jedinců bylo duchapřítomných a zarylo své ruce do

hlíny. Ředitel láteřil a prohlížel ruce. Kdo je měl špinavé, obdržel jedničku, kdo čisté, což byla většina, pětku. Ve mně se zase ozval ten můj smysl pro spravedlnost, ten advokát chudých a mluvčí utlačovaných. Namítal jsem, že jsme se tady celou hodinu flákali všichni, tak ať tu pětku dostanem všichni, nebo ať vyhlásí amnestii. Ale to jsem ředitele ještě více namíchnul. Vzal bedýnku, hodil mi ji k nohám a pronesl něco v tom smyslu, ať zanechám řeči a jdu plít jahody. Já jsem furiantsky odvětil: „Na ty jahody se vám můžu vykašlat!“. Odkopnul jsem bedýnku na stranu a hrdě odkráčel ze zahrady směrem do školního dvora. Teď už ředitel asi vzteky neviděl a běžel do ředitelny se slovy, že jde ihned volat tátovi do práce, což také splnil. Doma mě nepochválili, ale myslím si dodnes, že jim i přes mé pubertální chování bylo jasné, že jsem to nečinil z nějakých špatných pohnutek. Ale hrubý kázeňský přestupek byl na světě a konference blízko. Prodávám historii, jak jsem ji nakoupil. Ředitel nejdříve navrhoval dvojku z chování, pak ředitelskou důtku a poté třídnickou důtku. To vše mu postupně náš srdnatý třídní Milan Mirský rozmluvil, kromě jiného i proto, že toto vysvědčení se přikládalo k přihlášce na střední školu. A možná již tušil, že se karta obrací, a já budu mít i tak problém kvůli angažovanosti mého otce v roce 1968. Pak přišlo na řadu snížení známky z pracovního vyučování. Ředitel mi navrhl trojku, ale Ivan Hrabě prohlásil: „U mě v dílnách je za jedna!“, což jak jistě víte, platilo pouze za podmínky, že přivřel obě oči. Nebudete tomu věřit, tuhle příhodu jsem již párkrát v životě vyprávěl pro obveselení obecnostva, ale teď, když to píšu, mám nějak v očích vlhko z toho, jaké báječné učitele jsme měli. Ale díky tomuto průšvihů jsem ten den zůstal po škole a vyhodnocoval testy s ředitelem. Nikomu jsem o těch výsledcích nikdy neřekl, pouze později jednu informaci, a tu mohu s klidným svědomím zopakovat. Nejlepší výsledek, tedy nejvyšší IQ, měl největší průšvihář Mirek Kovář.

Protože jsme se ten rok naposledy fotili, je na předcházející straně dívčí část třídy 8. A. Zleva: třídní Vrdlovcová, Jitka Štěpánová, Ivana Dittrichová, Jana Janoušková, Jana Dvořáková, Valina Grundmanová, Líba Němcová, Helena Jarkovská, Vladěna Procházková a učitelka Hloucalová

K tomu ihned chlapecká část. Nahoře zleva: Mirek Kovář, Pepa Hampl, Pavel Zumr, Láďa Středa, obě učitelky, Karel Machek, Petr Brych, Milan Prokop, Tonda Brhel Dole zleva: Pavel Jánský, Jarda Šmejda, Zdeněk Dufek

Ještě, než přidám foto 8. B, napíšu něco o našem posledním školním výletě, kterým naše třída ukončila školní rok. Tenkrát jsme vyjeli ve stylu písně Ivana Mládka, Do Českého ráje, cesta příjemná je, dudlaj, dudlaj, dá. A skutečně příjemná byla, až na to, že někomu z chlapců málem ujel při přestupu v Pace vlak, když šel nakoupit zásobu kuřiva. Ale po pěší túře od zastávky jsme se objevili na tábořišti poblíž rybníka Nebák. Vůbec nám nevadilo, že je zelený jak brčál, zeleninu jsme rozhrnuli a šli jsme se koupat. Pak jsme postavili stany a jali se připravovat večeri. Někteří z osvědčených sáčků s polévkou nebo z konzerv. Ale trio Aleš Kutík, Ivo Dvořáček a Zdeněk Slováček připravovalo pravou slepičí polévku. Slepici ulovili ještě někdy na poli v Bukách. Už si dělali laskominy, přestože slepice vypadala velice nevábně, a ještě v sobě měla nehotové vajíčko. Třídní učitel zpočátku obcházel

nevěřicně jejich kotlík a snažil se jim konzumaci pokrmu rozmluvit. Ale poté přistoupil k radikálnímu kroku a do kotlíku jim razantně kopnul a nakázal, ať zbytek zakopou. Byli zklamaní, ale bylo to jistě lepší, než kdyby byli případně podělaní.

Na výletě se udály různé taškařice, měli jsme tam také dokonce jakési sexuální harašení, ale to nebylo nic proti tomu, že v noci byl celá parta přistižena u ohně, jak si vypaluje zobák. Já tam byl taky a byl jsem označen za organizátora celé akce. I po letech důrazně protestuji a požaduji rehabilitaci! Popíšu děj, jak se stal, Bůh i účastníci toho potlachu jsou mi svědkem. Jako správní táborníci jsme postupně po dvouhodinových intervalech drželi hlídku, vždy ve dvou mužích. Já s Vláďou jsme byli na řadě někdy okolo půlnoci. Seděli jsme u dohasínajícího ohně, meditovali jsme a potichu hovořili. V tom se u ohně objevil první stín, za chvíli druhý, třetí a tak dál. Za chvíli tam bylo dívek a chlapců více než ve stanech a všichni, kromě mne, protože jsem byl tehdy zapřisáhlý nekuřák, hulili jak tovární komíny. Jako poslední přišel k ohni náš třídní i s manželkou, ale nezapálili si a začali hned shromáždění rozpouštět. A já, jak jsem již předeslal, jsem byl označen za hlavního viníka. Ale ve škole se z toho žádné závěry nevyvozovaly. Co se v Českém ráji uvařilo, to se tam také, s výjimkou nebohé slípký, také snědlo. A já jsem v tom roce potřetí, tentokrát zcela nevině, potvrdil pověst průšviháře. A tady máme celou 8. A.

Nahoře zleva: Jíra Minařík, Anička Plocová, Darina Havlíková, Roland Hantl, Karina Markelová, Jana Pazderová, Ivo Dvořáček, Marta Zábojníková, Zdeněk Šedivý, Maruška Urbánková, Laděna Jiránková, Helena Koudelková, Adéla Janková, Zdeněk Slováček, Míla Tichá, třídní učitel Milan Mirský, Jana Šobková, Dole zleva: Franta Vondryška, Franta Prokopenko, Aleš Kutík, Pepík Jirkovský, Vláďa Vít, Olda Dohnal

A nyní ještě fotka z posledního výletu, jediný, kdo se nezměnil je náš třídní učitel.

Ale to již tady byly zase vytoužené prázdniny a já jsem se chystal podruhé, tentokrát naposledy na Lužnici. Letos jsme měli vyrazit na nových pramicích. Již jsem psal, že před dvěma roky byly staré pramice ve špatném stavu. Táta tehdy dělal ředitele v Texlenu Horská. My jsme pak jezdili po odpoledních na brigádu na

Horskou a za to nám v truhlárně závodu udělali krásné nové pramice. Z brigády si pamatuji, že jsme také měli za úkol rozházet velikánskou hromadu kamení. Šlo to opravdu těžko, protože kameny byly velké, a tak se vzpíraly nabrání na lopatu. Pak si někdo z nás vzpomněl, jak to dělají Cikáni (tak se jim tehdy říkalo regulérně, existoval totiž Svaz Cikánů-Romů), kteří tehdy pracovali ve větší míře, než je tomu dnes. Sehnali jsme silnou a dlouhou leteckou gumu, jeden držel lopatu za násadu a druzí dva tahali za gumu, která byla omotána dole na lopatě. Fígl byl v tom, že lopata se do štěrku zabodla obráceně, a tak to fungovalo jako pluh. Protože jsme tehdy pracovali venku u zastávky, dost často tam zastavovaly autobusy a lidé se dívali, jak nám to jde. My jsem však vždy přestali a čekali, až autobus odjede. Ivan nám však vysvětlil, že pokud chceme odpočívat, tak zásadně, když tam žádný autobus nestojí a když tam autobus je, makat jako diví. No, měl pravdu. Takhle by cestující z autobusu říkali, že se tam u hromady kamení flákají nějakí kluci a takhle říkali, že tam pracuje Timur a jeho parta.

O prázdninách jsme také byli na brigádě na Horské, Aleš, Vláďa a já. Vozili jsme kolečka s betonem po nakloněné cestě na stavbu nových garáží. Docela to byla dřina. Nejlepší práce byla, když jsme dostali za úkol rozbítet, tedy vysklít stará okna, která se tam někde v kopřivách povalovala. To jsme dělali opravdu s nadšením!

Ale teď již hurá na vodu. Byla to opravdu krásná, i když poslední výprava. Jedním z nezapomenutelných zážitků bylo, když jsme z naší lodě v modrých žokejkách slyšeli z červené lodi, jak její posádka křičí: „Husák je vůl“. Divili jsme se, proč to křičí, protože to už v létě 1969 věděl snad skoro každý. Když jsme dojeli na místo, kde byli předtím oni, uviděli jsme tyčku zapíchnutou kolmo do vysokého břehu a na ní byla připevněna deska s tímto nápisem. Nezapomenutelná byla i dvoudenní přestávka na „Třešňovém ostrově“ u Tábora. Někteří jedinci se třešní tak přejedli, že druhý den ani do města nemohli vyrazit. Vidím také jako dnes, jak Ivan drží noviny a čte z Černé kroniky příběh, který byl později zfilmován v seriálu Major Zeman pod názvem Studna. Poznal dle místa, kde a iniciál jména, že se tragédie odehrála v rodině jeho spolužáka z vysoké školy. Taky jsme v průběhu putování po Lužnici viděli Rangers, kteří se později museli přejmenovat na Plavce. Tehdy jsme je vůbec neznali, ale když jsme večer seděli u ohně v Příběnicích, požádali nás, zdali by si k nám mohli přisednout k ohni. Ivan nebolí admirál, hrál na kytaru a všichni jsme zpívali. Hoši se později osmělili, a že nám taky zahrají, a tak jsme měli zadarmo jejich koncert. Bylo to moc krásné. Ještě dlouho jsme o tom mluvili. Tehdy jsme o nich pouze věděli, že to jsou studáci z ČVUT. Z Příběnic jsme měli ještě jeden zážitek. K večeři byl ten den tavený sýr s chlebem. Tavené sýry jsme zakoupili den

předtím v Táboře, sídle již tehdy slavné Madety Tábor. Ale sýry byly po rozbalení obalené zelenou plísní, prostě nepoživatelné. Tak byla místo toho paštika a sýry jsme zahodili do odpadové jámy, nedaleko tábořiště. Večer slyšíme z lesa funění a dupání, a tak jsme nabyli dojmu, že tam jsou divoká prasata. Ivan tedy vzal baterku, opatrně s ní propátrával okolí a my šli za ním. U jámy bylo vše jasné. Tolik ježků pohromadě jsem v životě neviděl a také už asi nevidím. Ale ten hluk, co dělali! Když už jsmu u jídla. Někdy byl na Lužnici problém ho pro 12 jedlíků sehnat chleba. Pamatuji na den, kdy k obědu byla paštika bez ničeho a po přistání na určené tábořiště jsme za chlebem vyrazili v sestavě: Ivan, Standa Kašpar a já. Měli jsme prázdné velké tlumoky. V první vesnici už chleba neměli a ve druhé již byla prodejna zavřená. Ivan nahlas přemýšlel co dál, ale v tom se jako posel z nebe zjevil žlutohnědý Robur z pekáren, který rozvážel chleba a pečivo. Měl u sebe klíče a otevíral si bednu, do které se chystal uložit dodávku pečiva. Ivan hned k němu, já se Standou jsme se tvářili hladově, což nám jako velkým jedlíkům šlo od srdce a Ivan začal diplomaticky vyjednávat. Nakonec v bedně skončilo jenom něco z dodávky a peníze od nás. Tehdy byly státní maloobchodní ceny, takže bylo jasné, co kolik stojí. Na závěr se řidiče Ivan zeptal, kam pokračuje, a protože nám směr jeho cesty zkrátil cestu nazpátek k řece, Ivan jel vedle řidiče a já se Standou vzadu v Roburu, přičemž jsme od Ivana dostali každý buchtu do ruky, abychom se snad proboha nevrhli na pečivo uvnitř dodávky. A protože nejen chlebem živ je člověk, vzpomínám na to, jak jsme v krajině bez umělého osvětlení pozorovaly hvězdy. V první polovině srpna přitom krásně „padaly hvězdy“, přesněji řečeno, pozorovali jsme meteorické roje padající k zemi.

Dalším velkým zážitkem těchto prázdnin bylo první přistání člověka na Měsíci. Byl to o to silnější a krásnější zážitek, že jsme byli ještě plni pokoření ze srpna 1968, které mělo trvat ještě více jak 20 let. Spolu s vítězstvími našich hokejistů nad Rusáky, jak jsme jim tehdy říkali, to byla náplast na rány národa. To přistání jsme sledovali s tátou v televizi v jídelně zotavovny uprostřed lesů poblíž Mníšku pod Brdy od druhé hodiny ranní dne 21. července 1969.

Ale každé, i ty nejkrásnější prázdniny jednou skončí a my jsme se museli vrátit do školních lavic. Teď už jsme byli mazáci. Naši rodinu čekaly změny. V polovině roku jsme se měli stěhovat do Trutnova, kde měla mamka dostat přidělen byt v paneláku. Táta už totiž tušil, jak to s ním dopadne. Já jsem poprvé v životě jako fotbalista přestoupil z mateřského klubu Jiskra Mladé Buky do Lokomotivy Trutnov, kde jsem pak hrál ještě rok za žáky, spolu s Oldou Dohnalem, který se s rodiči již do Trutnova přestěhoval. Já jsem třikrát týdně dojížděl autobusem na tréninky a v sobotu nebo neděli na zápas. Ale měl jsem o zábavu postaráno a neměl jsem čas

dělat někde neplechu. V polovině roku se dojíždění obrátilo a jezdil jsem každý den do školy s Oldou a na tréninky už docházel z našeho nového bytu. S Oldou jsme byli vždycky kamarádi, ale ten rok nás samozřejmě hodně sblížil. Byli jsme spolu často také odpoledne, protože kromě Oldy a spoluhráčů jsem v Trutnově tehdy jiné vrstevníky neznal. Připomenu jednu příhodu, která se stala již koncem školního roku, ale souvisí s Oldou a nechci na ni zapomenout. Jednou nám, Oldovi i mně, ani nevím proč, ujel autobus. Už by to asi nebyla žádná tragédie, ten den mělo být pochodové cvičení. Stáli jsme na rohu naproti bývalému autobusovému nádraží a zkoušeli stopovat. V tom u nás zastavila Tatra 603, za volantem pan Kaufman, soused z Trutnova a řidič, který často jezdil na služební cesty s tátou. A hned na nás: Kluci, nastupte si! A kam jedete? V Bukách u školy jsme byli snad dřív než autobus. Felix Kaufman nám zastavil u Labužníka, a to již jsme viděli, že před školou jsou již nastoupeny všechny třídy. Já jsem z toho zas tak velkou radost neměl. Ale Olda! Vystoupil a svým známým kováčským frajerským krokem šel ke škole. Skoro jsem čekal, kdy bude kynout shromážděným davům!

V deváté třídě jsme byli přerozdělení na studijní 9. B třídu, jejímž třídním byl jako doposud pan učitel Mirský, a na nestudijní třídu 9. A, jejíž třídní byla paní učitelka Syrovátková. Však už jsem o testech a jejich vyhodnocování, které sloužily jako jedno z hledisek roztrídění, vyprávěl. Naším poradcem pro volbu povolání a studijního zaměření byl Jarda Turna. V osmičce často přišel do třídy a přímo legendou se stala jeho věta: „To říkám hlavně pro ty, kteří chtějí dále studovat!“. On byl takový úkaz, v operetě by byl určitě starokomikem. Příhody s ním spojené jsme si vyprávěli a založili jsme i Turna klub. Vláda udělal také průkazky s jeho šifrou, spojené J a T. Podmínkou přijetí bylo znát a vyprávět alespoň jednu příhodu s naším hrdinou v hlavní roli. A protože příhod bylo dost, klub se rychle rozrůstal. Nebudu vás unavovat všemi historkami, to je na tlustou knihu, ale historka, kterou prožil Franta Vondryška je opravdu humorná a přitom vyprávějící. Ale ještě, než vám ji bude Fanda vyprávět, ještě něco k ruskému jazyku a Turnovi. V osmé třídě pod vlivem srpna, byla výuka ruštiny opravdu velmi formální, ani Jardovi se už nechtělo vyprávět své zážitky ze Sovětského svazu, tak jako v předchozích letech. Ale pak přišla devítka a zase jsme museli trochu máknout. Já osobně mohu prohlásit, že jsem pak s ruštinou bojoval s problémy celou střední školu. Na veřejce to už bylo lepší, ale ověřil jsem si rčení, že odříkaného chleba je největší krajíc. Po roce 2000, kdy jsem se vrátil do rodného kraje, jsem pracoval pro slovenskou firmu, která dovážela sklo z Ruska a Číny. Ani v Rusku, ani v Číně nebyli všichni mocni anglického jazyka, a tak jsem se dokonce naučil psát na PC obchodní dopisy rusky azbukou. A tak jsem si ověřil další rčení, co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. Ruštinu jsme se sice moc nechtěli učit a znáte to, když máte k něčemu odpor, tak to do hlavy příliš

neleze. Zato jsme zjistili, že lze jedničky získat za připravený rozhovor. Nejdříve to bylo ve dvou, pak přišli inovátoři s rozhovorem ve třech a pak i ve čtyřech. Dál jsme nepokračovali, protože bychom se už na stupínek nevešli. Jarda byl nadšený a my také, protože kolik lidí u rozhovoru, tolik jedniček! Při výuce ruštiny získal Franta Vondryška svou přezdívku Žužák. V jednom článku z Murzilky byla věta - včely bzučí - rusky pčoly žužát. Jarda se u toho zastavil říkal, že žužát bychom měli vyslovovat žžžužžžát. Nejlépe, aniž se o to nějak usilovně snažil, to šlo právě Frantovi. A Jarda Turna byl na vrcholu blaha. Ale už dost a nyní milé děti, slíbený příběh, kde jsou hlavními osobami děje Jarda Turna, starosta, tehdy samozřejmě předseda MNV Václav Macháček a Fandova maličkost. Pro větší autentičnost je příspěvek téměř v nezměněné podobě, jak tuto příhodu Franta poslal koncem roku 2008 do Hradeckého rozhlasu. Oni tímto příspěvkem opovrhli, ale dle mého je to pravá perla. Avšak znáte to, o těch perlách, které nemáme cpát sviním do huby. Ale my, Fandovi spolužáci, tu příhodu určitě oceníme.

Psal se rok 1970. Blížily se prázdniny a začínalo léto. Po příchodu ze školy mě matka poslala do samoobsluhy pro nákup. Usedl jsem na kolo, vzal tašku a vyjel. Musím ještě dodat, že místní komunikace, procházející obcí byla dlážděna čedičovými kostkami a její povrch byl už velmi nerovný, s četnými boulemi a propadlinami a jízda na kole po takové silnici byla nepříjemná. Většina obyvatel proto jezdila spíše po chodníku, který byl rovný a pevný, a tak už tenkrát fungoval jako dnešní cyklostezka. Na zpáteční cestě s nákupem na řídítkách jsem míjel svého učitele ruského jazyka, který rychlým krokem pospíchal ze školy domů. Byl to takový svérázný člověk, tehdy asi padesátiletý. Takový trochu roztržitý, pomatený, občas náladový, avšak dobrácký strejda. Svoji autoritu se snažil vylepšovat při výuce různými vtipnými bonmoty, jejichž úroveň nebyla nejvyšší, takže smích, který sklízel z lavic, nepatřil těmto vtípkům, ale jemu samotnému. Měl smůlu, že učil zrovna velmi nepopulární ruský jazyk v době nastupující normalizaci po okupaci země sovětskými vojsky. Pozdravil jsem svého učitele, jak se sluší a patří, ten mi ale náhle zastoupil cestu a pravil: „Franto stůj, slez z toho kola a pojď kousek se mnou!“. Na otázku, proč a kam řekl jen, neptej se a uvidíš a rázně vyrazil vpřed. Otočil jsem tedy kolo i s nákupem nazpět a přidal se k němu. Hlavou se mi honilo, co mi asi chce. On však cestou vůbec nemluvil a tím to bylo trapnější. Po chvíli jsme došli před obecní úřad, tehdy se mu říkalo Místní národní výbor. Můj učitel přikázal, ať zde odložím kolo do stojanu před vchodem a následuji ho dovnitř. V chodbě jsme spatřili starostu, odcházejícího po schodišti, zřejmě již domů. Tenkrát se mu neříkalo starosta, ale předseda národního výboru. Můj učitel mě popostrčil dopředu, ukázal na mě prstem a s upřímnou čestností Mirka Dušina zahřimal: „Soudruhu předsedo, právě jsem přistihl při činu tohoto chlapce, když jel

po chodníku na kole!“. Následovalo ticho, soudruh předseda se díval střídavě na mě i na učitele a pak si uvědomil, že nesmí utrpět autorita mého učitele, poděkoval mu, rozloučil se s ním a prohlásil, že věc se mnou projedná v zasedací síni. Byl jsem zaskočen, neuměl jsem reagovat v takových situacích, doma mě učili neodmlouvat dospělým a mít k nim úctu.

Tady vyprávění přeruším svou poznámkou, mne to doma také učili, ale jak jste se na stránkách 30 a 31 dočetli, ne vždy jsem se té rady držel. Ale pokračujme.

Stoupal jsem po schodišti i s nákupem v ruce za soudruhem předsedou do zasedačky v prvním poschodí. Byl to zvláštní pocit. Ač jsem byl přesvědčen a vnitřně jsem cítil, že jsem nic neprovedl, přesto jsem si připadal jako uličník a červenal jsem se. V zasedací místnosti byl dlouhý stůj a soudruh předseda mi pokynul, abych si sedl do jeho čela. Sám pak obešel místnost a usedl také do čela stolu naproti mně. Přisunul si popelník, zapálil si cigaretu a vedl asi patnáctiminutový monolog o tom, jak i on v mém věku prováděl různé skopičiny, které patří k mládí, ale když byl dospělými napomenut, dal si říct a pak už sekal dobrotu. Horečně jsem přikyvoval, červenal jsem se a chtěl být už co nejdříve venku. Soudruh předseda dokouřil, domluvil a propustil mě poté, co jsem mu slíbil, že už po chodníku jezdit nebudu.

Venku mě čekalo překvapení. Málem jsem vrazil do svého učitele ruštiny, který tady bůh ví proč, ještě postával a z nudy pročetl úřední lejstra v zasklené nástěnce. Když mě spatřil, ožil a dobrácky spustil: „No to je dost že jdeš Franto, kde jsi tak dlouho? Já tady na tebe čekám, a přitom mám tolik naspěch. Tak co, jak ti to dopadlo?“. Zakoktal jsem něco o tom, jak jsem předsedovi slíbil, že se polepším. Můj učitel ruštiny se na mě usmál, poplácal mě otcovsky po rameni a řekl: „No tak vidíš, tak už to víckrát nedělej! Já už musím letět, tak nazdárek, měj se, čau, čau!“. Za chvíli zmizel rychlým krokem z dohledu.

Tak jako v předcházejícím příběhu se blížil konec školního roku tak i my se blížíme ke konci našeho vzpomínání. Měli jsme sice ten rok skončit o 14 dní dříve, avšak ten rok byly vánoční prázdniny postupně prodlužovány kvůli kritické situaci v energetice o 14 dní, a tak jsme je museli „napracovat“. No, spíše už jsme se flákali a jedinou aktivitu jsme vyvíjeli při výrobě papírových lodiček a jedné velikánské papírové lodě. Okamžiky, kdy jsme je z mostu házeli do vody a ony plavaly za přihlížení našich tříd i dalších diváků, jsou věrně zachyceny kamerou Vládi Víta.

Rozloučení se spolužáky se odehrálo v hotelu Bellevue v Janských Lázních, což nám zorganizoval Fréda Landgraf, jehož paní pracovala v hotelu jako provozní. Byl také přípitek aperitivem, hudba a tanec, prostě jsme si již připadali jako dospělí. Ale vše jednou končí. Loučili jsme se tehdy, a i dnes s přáním, abychom se i nadále v životě alespoň občas potkávali, což se nám dařilo a určitě i dál dařit bude.

V Úpici 27. ledna 2020